

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเรื่องภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดลำดับการนำเสนอเรียงตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร

1.1 ความเป็นมาของภาษาเขมร

1.2 ลักษณะเด่นของภาษาเขมร

1.3 ความสำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ของภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร

1.4 ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

1.5 หลักสูตรภาษาเขมรในโรงเรียน

1.6 การพัฒนาหลักสูตร

2. สมรรถนะ

2.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ

2.2 ความหมายของสมรรถนะ

2.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ และองค์ประกอบของสมรรถนะ

2.4 ระดับของสมรรถนะ

2.5 ประเภทของสมรรถนะ

2.6 กระบวนการกำหนดสมรรถนะ

3. หลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.1 ความเป็นมาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.2 ความหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.3 ลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.4 โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.5 แนวทางการสร้างและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ

4. การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

4.1 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

4.2 แนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

- 4.3 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 4.4 การวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน
- 4.5 การสร้างแบบทดสอบวัดผลการประเมินสมรรถนะ
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร

ความเป็นมาของภาษาเขมร

ภาษาเขมรเกิดขึ้นเป็นเวลายาวนานตั้งแต่ 4,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ตามที่ได้ขุดพบโบราณสถานในจังหวัดปัตตะบอง ประเทศกัมพูชา (กระทรวงอบรม. 2529 : 11) นักภาษาศาสตร์ของโลกหลายท่านได้จัดกลุ่มภาษาเขมรให้อยู่ในกลุ่ม ภาษามอญ - เขมร ซึ่งภาษาเขมรอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก เช่น ภาษามอญ ภาษาเขมร ปัจจุบันภาษาในตระกูลมอญ - เขมรมักเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อย เช่น ภาษามุนดา ภาษาส่วยหรือโซ ภาษาเสตียง ภาษาลู้อีกร ภาษาแบร ภาษาสำรา ภาษาซอง ภาษาเขมรโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด คือ เป็นภาษาที่ไม่มีการผัน คำนาม คำกริยาไปตามความสัมพันธ์ที่คำนั้นมีกับคำอื่น หรือตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับทางไวยากรณ์ ประโยคภาษาเขมรประกอบด้วยคำที่นำหน้าประธาน กริยา และกรรม ส่วนขยายนามและกริยา มักจะอยู่ตามหลังนามและกริยาที่ถูกขยาย ลักษณะคำส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียวและคำสองพยางค์ คำหลายพยางค์มักจะเป็นคำประสม หรือมีจะนั้นก็เป็นการยืมมาจากภาษาอื่น โดยเฉพาะภาษาบาลีและสันสกฤต (กาญจนา นาคสกุล. 2524 : 1)

จีน สุข (Khen Sok. 2007 : 1 - 2) ได้กล่าวว่า ภาษาเขมรมีวิวัฒนาการ 3 ระยะ ได้แก่

ระยะแรก ภาษาเขมรโบราณ ใช้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 จนถึงศตวรรษที่ 14 ชาวกัมพูชาได้มีการสร้างคำศัพท์และคำศัพท์ไวยากรณ์ใช้กันอย่างหลากหลาย สามารถตอบสนองคนในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

ระยะที่สอง ภาษาเขมรสมัยกลาง ใช้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 จนถึงศตวรรษที่ 19 ชาวกัมพูชาได้ทำเอกสารไว้อย่างหลากหลาย เช่น ศิลาจารึก หนังสือจากใบลาน และตำราเกมต่าง ๆ คัมภีร์ศาสนา ตำราโหราศาสตร์ กฎสั่งสอน ตำรายา

ระยะที่สาม ภาษาสมัยปัจจุบัน ใช้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ชาวกัมพูชาได้นำภาษามาใช้สื่อสารภายในประเทศ ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือ วารสาร หนังสือเรื่องสั้น ซึ่งในขณะเดียวกัน

ประเทศกัมพูชาได้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส และรับอิทธิพลวัฒนธรรมมาด้วย ประเทศกัมพูชาจึงมีหนังสือต่าง ๆ ที่เขียนเป็นบทร้อยแก้วจำนวนมาก

ลักษณะเด่นของภาษาเขมร

ลักษณะเด่นของภาษาเขมร ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ภาษาเขมรไม่มีวรรณยุกต์ และคำในภาษาเขมรไม่เปลี่ยนรูปเพื่อแสดงกาล มาลา วากจก แบบภาษาบาลีสันสกฤต หรือภาษาอังกฤษ แต่มีการเปลี่ยนรูปในการสร้างคำ คือ ใช้หน่วยคำเติมหน้าศัพท์ (Prefix) และหน่วยคำเติมกลางศัพท์ (Infix) เติมรากศัพท์ซึ่งเป็นคำปรกติ เพื่อสร้างเป็นคำใหม่ที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายและชนิดของคำ เกี่ยวเนื่องกับรากศัพท์นั้น เช่น คำรากศัพท์เป็นคำกริยา เมื่อเติมหน่วยคำเติมแล้วกลายเป็นคำนาม หรือคำคุณศัพท์ ตัวอย่างคำว่า គួរ គួរ เป็นคำกริยา แปลว่า วาด เติมหน่วยคำเติมกลางแล้วเป็น គំនូរ គំនូរ แปลว่า รูปที่วาด ถ้าคำรากศัพท์เป็นคำกริยากรรมคำที่เติมหน่วยคำเติมแล้วกลายเป็นคำกริยากรรม ก็มี เช่น កើត កើត เป็นกริยากรรม เมื่อเติมหน่วยคำเติมแล้วเป็น កង្កែប កង្កែប เป็นกริยากรรมแปลว่า ทำให้เกิด เป็นต้น การเติมหน่วยคำเติมดังกล่าวเป็นลักษณะที่รู้จักกันในภาษาไทยว่า การแผลงคำ และคำที่เกิดจากการเติมหน่วยคำเติม เรียกว่าคำแผลง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2559 : 8)

ความสำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ของภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารด้วยภาษาเขมรในฐานะของคนไทย พร้อมทั้งได้ชี้สาระที่ควรต้องเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร ดังเช่น

สงบ บุญคล้าย (2536 : 7) กล่าวว่า ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ประชาชนใช้กันมากในพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ภาษาสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน จึงได้มีการจัดทำเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปของประเทศกัมพูชา ระบบเสียงภาษาเขมร บทสนทนาภาษาเขมร ตัวอักษรและการใช้ตัวอักษร การอ่านและการเขียนภาษาเขมร และหมวดคำสุภาษิต คำพังเพย

พลอย แสงพลอย (2556 : คำนำ) กล่าวว่า ภาษาเขมรเป็นอีกภาษาหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาราชการของประเทศกัมพูชาเพียงประเทศเดียว แต่ก็ถือว่าเป็นภาษาที่มีความสำคัญต่อภาษาไทย เนื่องจากในภาษาไทยมีคำยืมจากภาษาเขมร ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยมีการจัดทำเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ภาษาเขมร บทสนทนา และคำศัพท์

พัชราพรรณ กะตาภูล (2558 : คำนำ) กล่าวว่า ภาษาเขมรมีบทบาทในประเทศไทย ตั้งแต่ได้เข้าเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน เป็นต้นมา ซึ่งประเทศสมาชิกได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์

ในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา จึงมีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ภาษาเขมร เพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียน โดยเน้นเรื่อง การสนทนาภาษาเขมร

สุธา วง (2558 : 1) กล่าวว่า ภาษาเขมรมีความสำคัญในการสื่อสาร เมื่อมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้ภาษาของชาติอาเซียนแต่ละชาติ หนึ่งในนั้น ก็คือ ภาษาเขมร ในการจัดการเรียนรู้จะให้ความสำคัญเรื่องบทสนทนาภาษาเขมร ซึ่งเน้นทักษะการพูด หรือ การสนทนาภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจมิติทางวัฒนธรรมของภาษาเขมรได้ดียิ่งขึ้น

อุบล เทศทอง (2558 : 2 - 4) กล่าวว่า ถึงแม้ภาษาไทยและภาษาเขมรจะเป็นภาษาคนละตระกูลกัน แต่เนื่องจากประเทศไทยและประเทศกัมพูชามีอาณาเขตติดต่อกัน และมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลายาวนานมีการติดต่อสื่อสารกัน ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด ดังนั้นจึงได้มีการจัดทำเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นขึ้น ซึ่งเนื้อหาสาระประกอบด้วย ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร และบทสนทนาต่าง ๆ

ประยูร ทรงศีล (2559 : 3) กล่าวว่า ภาษาเขมรเป็นภาษาพูดของชาวกัมพูชา โดยมีพื้นที่บางส่วนติดกับประเทศไทย ลาวและเวียดนาม รวมทั้งเป็นภาษาพูดของชาวไทยที่มีเชื้อสายเขมร จำนวนมากในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ จันทบุรี และตราด ซึ่งภาษาจะมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพท้องถิ่น โดยเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาเขมร ระบบเสียง ภาษาเขมร ระบบคำภาษาเขมร วลีและประโยค อักษรเขมร วิธีการเขียนตัวอักษรภาษาเขมร หลักการอ่านคำเขมร และเครื่องหมายประกอบการเขียน

จากการศึกษาความสำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ของภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปเป็นสาระสำคัญได้ 2 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญของภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารในฐานะของคนไทย เนื่องจากประเทศไทยและประเทศกัมพูชามีอาณาเขตติดต่อกัน และมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลายาวนาน มีการติดต่อสื่อสารกัน ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด ในด้านต่าง ๆ

2. สาระสำคัญที่ควรเรียนรู้ของภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารสำหรับคนไทย ในการเรียนรู้ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารนั้น ประเด็นที่ควรจะได้เรียนรู้ ควรประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปของประเทศไทย ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร ตัวอักษรและการใช้ตัวอักษร เครื่องหมาย

ประกอบการเขียน ระบบเสียงและระบบคำของภาษาเขมร หลักการอ่านคำเขมร วลีและประโยค การอ่านและการเขียนภาษาเขมร และหมวดคำสุภาพิต คำพังเพย บทสนทนา และคำศัพท์ การสนทนาภาษาเขมร ซึ่งควรเน้นทักษะการพูด หรือการสนทนาภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและมีความเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาเขมร ซึ่งประเด็นที่นักการศึกษาควรระบุไว้ตรงกันอย่างชัดเจน ก็คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับบทสนทนาภาษาเขมร เพื่อให้สามารถสื่อสารได้นั่นเอง

ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็น หลักสูตรที่ใช้สำหรับจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4) ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

โดยภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร ถือเป็นภาษาหนึ่งที่มีการระบุไว้ในหลักสูตรดังกล่าวนี้ โดยเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนั้นในหัวข้อนี้ จึงเป็นการเรียบเรียงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และชี้ให้เห็นเชื่อมโยงไปถึงภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำ เป็นรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 220)

โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทย ไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ คือ

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

2. ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือน และความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน โลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 221)

2. คุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียน ไว้เป็นช่วงชั้นคือ 1) เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ดังนั้น จึงนำเสนอรายละเอียดของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 222)

1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงประโยคข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือกหรือระบุประโยคและข้อความตรงตามความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการฟังและอ่านบทสนทนานิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า

2. พูด เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง คำขออนุญาต และให้คำแนะนำ พูดเขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้

ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่าย ๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองเพื่อครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูดเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบ

3. พูด เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่ฟังและอ่าน พูด เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว

4. ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล วันสำคัญ งานฉลอง ชีวิตความเป็นอยู่ ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

5. บอกความเหมือน ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ การใช้ เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลอง และประเพณีของเจ้าของภาษา กับของไทย

6. ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด การเขียน

7. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

8. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

9. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวข้อเรื่อง เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพ และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงศัพท์ประมาณ 1,050 - 1,200 คำ (คำศัพท์ ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)

10. ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentence) สื่อความหมายตาม บริบทต่าง ๆ

3. สาระ มาตรฐาน และตัวชี้วัดชั้นปี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรต้องเรียน รวมถึงมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จในการเรียนรู้ ของผู้เรียน ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ไว้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 19 - 20)

4. สาระและมาตรฐาน

สาระการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องจัดให้ผู้เรียนเรียน โดยใน หลักสูตรได้แบ่งสาระเนื้อหาการเรียน ออกเป็น 4 สาระ ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

โดยในสาระที่ 1 จะประกอบด้วยมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ โดยจะใช้สัญลักษณ์ย่อในการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 9)

เช่น ต 2.2 หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2 เป็นต้น ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ จำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

โดยในสาระที่ 2 จะประกอบด้วยมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ จำนวน 2 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

โดยในสาระที่ 3 จะประกอบด้วยมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ จำนวน 1 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก

โดยในสาระที่ 4 จะประกอบด้วยมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ในสาระนี้ จำนวน 2 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

5. ตัวชี้วัด

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า ในแต่ละสาระการเรียนรู้ จะมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเชิงปฏิบัติจึงแจกแจงออกเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ จะระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 9) ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 จะเรียกว่า ตัวชี้วัดชั้นปี และในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเรียกว่า ตัวชี้วัดช่วงชั้น โดยนิยามสื่อสารกันด้วยสัญลักษณ์ เช่น ต 2.2 ม.4 - 6 ซึ่งอ่านได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2 ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 2 เป็นต้น สำหรับรายละเอียดของตัวชี้วัดในแต่ละสาระและแต่ละมาตรฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 228 - 242)

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ตาราง 1 ความเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.4	ป.5	ป.6
1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำ (Instructions) ง่ายที่ฟังหรืออ่าน	1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำง่าย ๆ ที่ฟังและอ่าน	1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน
2. อ่านออกเสียงคำสะกดคำ	2. อ่านออกเสียงประโยค ข้อความ และบทกลอนสั้น ๆ	2. อ่านออกเสียงข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้น ๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.4	ป.5	ป.6
	ถูกต้องตามหลักการอ่าน	ถูกต้องตามหลักการอ่าน
	3. ระบุ วาดภาพสัญลักษณ์หรือ เครื่องหมายตรงตามความหมาย ของประโยคและข้อความสั้น ที่ฟังหรืออ่าน	3. เลือก ระบุประโยคหรือ ข้อความสั้น ๆ ตรงตามภาพ สัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย ที่อ่าน
	4. บอกใจความสำคัญและตอบ คำถามจากการฟังและอ่านบท สนทนา และนิทานง่าย ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ	4. บอกใจความสำคัญและ ตอบคำถามจากการฟัง และ อ่านบทสนทนานิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก
มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน
และสังคม

ตาราง 2 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.4	ป.5	ป.6
1. ฟังและพูด อ่าน ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในห้องเรียนและสถานศึกษา	1. ฟัง พูด และอ่าน เขียน ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในห้องเรียนและสถานศึกษา	1. ใช้ภาษาสื่อสาร ในสถานการณ์ต่างที่เกิดขึ้น ในห้องเรียนและสถานศึกษา

จากรายละเอียดที่นำเสนอข้างต้น ซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เมื่อวิเคราะห์ประเด็นความสัมพันธ์
เชื่อมโยงไปสู่ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร จะพบความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง ดังนี้ คือ

1. ภาษาต่างประเทศถือเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งภาษาอังกฤษ เป็นสาระการเรียนรู้
ที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร ส่วนภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหมายความรวมถึงภาษาเขมร
ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำเป็นรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. สารการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีเนื้อหาสำคัญอยู่ 4 สารด้วยกัน คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสารการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก ซึ่งสารการเรียนรู้เกี่ยวกับ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ถือเป็นสารสำคัญที่ต้องเรียนรู้ ไม่ว่าจะกำหนดให้เรียนรู้ภาษาใด ๆ ก็ตาม ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรภาษาภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร จึงอาจใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับช่วยวัยและของผู้เรียนได้

หลักสูตรภาษาเขมรในโรงเรียน

โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนภาษาเขมรขึ้นได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำเป็นรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ซึ่งมีตัวอย่างของหลักสูตรภาษาเขมรในโรงเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. หลักสูตรภาษาเขมรของโรงเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านตาเหล็ง จังหวัดมหาสารคาม หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (โส สุเพ็ช. 2557 : 155 - 158) เป็นหลักสูตรเพิ่มเติม กลุ่มสารการเรียนรู้ต่างประเทศ จำนวน 1 หน่วยกิต เวลาเรียน 40 ชั่วโมง ได้รวบรวมหัวข้อหลัก ๆ 2 ภาคเรียน คือ ภาคเรียนที่ 1 อักษรภาษาเขมร และภาคการเรียนที่ 2 ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 3 รายละเอียดเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ เวลาเรียน โรงเรียนบ้านตาเหล็ง จังหวัดมหาสารคาม

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้	สาระ	เวลา
พยัญชนะ	1. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนตัวและเชิงพยัญชนะได้	เรียนรู้เกี่ยวกับตัวและเชิงพยัญชนะเสียงพยัญชนะ	5 ชั่วโมง
	2. นักเรียนสามารถจำแนกพยัญชนะพวกออก และโอได้	เสียงพยัญชนะ วิธีเขียนตัว และเชิงพยัญชนะ	
	3. นักเรียนสามารถจัดเรียงลำดับและจับคู่ตัวและเชิงพยัญชนะได้		
สระนิสัย	1. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน สระนิสัยได้	เรียนรู้เกี่ยวกับสระนิสัยวิธีเขียน และเสียงสระ	6 ชั่วโมง
	2. นักเรียนสามารถออกเสียงสระนิสัยตามเสียงพยัญชนะพวกออก และโอได้	นิสัยเวลาผสมกับพยัญชนะพวกออก และโอ	

ตาราง 3 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้	สาระ	เวลา
	3. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ที่มีโครงสร้างพยัญชนะและสระนิสัยได้		
พยัญชนะเพิ่ม สระเต็มตัว และตัวเลข	1. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนพยัญชนะเพิ่ม สระเต็มตัว และเลขได้ 2. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และเขียนคำศัพท์ที่มีพยัญชนะเพิ่ม หรือ สระเต็มตัว และจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถเข้าใจ ความหมายคำศัพท์ที่มีพยัญชนะเพิ่ม หรือสระเต็มตัวได้	เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเสียง และวิธีเขียนพยัญชนะเพิ่ม และสระเต็มตัว ตัวเลข และการนับจำนวน	2 ชั่วโมง
ตัวสะกด	1. นักเรียนสามารถรู้จักตัวสะกด เสียงตัวสะกด และเครื่องหมายบอ ตีอก (... ๐.....) ได้ 2. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ที่มีโครงสร้าง พยัญชนะ สระ และตัวสะกด พร้อมทั้งเครื่องหมาย (... ๐...) ได้	เรียนรู้เกี่ยวกับตัวสะกด เครื่องหมายบอ ตีอก (... ๐..) เสียงสะกด และวิธี สะกดคำศัพท์	4 ชั่วโมง
พยัญชนะควบกล้ำ	1. นักเรียนรู้จักวิธีผสมพยัญชนะ เพื่อให้ได้พยัญชนะควบกล้ำ 2. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนพยัญชนะควบกล้ำเสียงออ และโอได้ 3. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และเขียนคำศัพท์ที่มีโครงสร้าง พยัญชนะควบกล้ำ สระนิสัย และ คำศัพท์ที่มีโครงสร้าง พยัญชนะ	เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีผสม พยัญชนะ และเสียง พยัญชนะ ควบกล้ำ ในคำศัพท์	4 ชั่วโมง

ตาราง 3 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้	สาระ	เวลา
	<p>ควบกล้า สระนิสัย และคำศัพท์ที่มีโครงสร้าง พยัญชนะควบกล้า สระนิสัย และตัวสะกด (..๐..)ได้</p> <p>4. นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคได้</p>		
การสะกดพยางค์ซ้อน	<p>1. นักเรียนสามารถรู้จักคำศัพท์ที่มีพยางค์ซ้อนได้</p> <p>2. นักเรียนสามารถฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน คำศัพท์ที่มีพยางค์ซ้อนได้</p> <p>3. นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายคำศัพท์ ที่มีอยู่ในบทเรียน และสร้างประโยคได้</p>	เรียนเกี่ยวกับวิธีการสะกดคำศัพท์พยางค์ซ้อน และการออกเสียงคำศัพท์ที่มีพยางค์ซ้อน	2 ชั่วโมง
ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	<p>1. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และเขียนคำศัพท์เกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้</p> <p>2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้</p> <p>3. นักเรียนสามารถสนทนากันได้เกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้</p>	เรียนรู้คำศัพท์สร้างประโยคบอกอาการ และสนทนาเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	2 ชั่วโมง
โรงเรียนของเรา	<p>1. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และเขียนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับโรงเรียน</p> <p>2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับโรงเรียนได้</p>	เรียนรู้คำศัพท์สร้างประโยคแนะนำให้ข้อมูล และสนทนากัน	3 ชั่วโมง

ตาราง 3 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้	สาระ	เวลา
ครอบครัว ของเรา	3. นักเรียนสามารถสนทนากัน เกี่ยวกับโรงเรียนได้ 1. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และ เขียนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับ ครอบครัว 2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับครอบครัว ได้ 3. นักเรียนสามารถสนทนากัน เกี่ยวกับครอบครัวได้	เรียนรู้คำศัพท์สร้าง ประโยคแนะนำให้ข้อมูล และสนทนากันเกี่ยวกับ ครอบครัว	3 ชั่วโมง
อาชีพ	1. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และ เขียนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับ อาชีพได้ 2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับอาชีพได้ 3. นักเรียนสามารถสนทนากัน เกี่ยวกับอาชีพได้	เรียนรู้คำศัพท์สร้าง ประโยคแนะนำให้ข้อมูล และสนทนากันเกี่ยวกับ อาชีพ	3 ชั่วโมง
อาหารและ เครื่องดื่ม	1. นักเรียนสามารถฟัง ดู อ่าน และ เขียนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับ อาหารและเครื่องดื่มได้ 2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับอาหาร และเครื่องดื่มได้ 3. นักเรียนสามารถสนทนากัน เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มได้	เรียนรู้คำศัพท์สร้าง ประโยคแนะนำให้ข้อมูล และสนทนากันเกี่ยวกับ อาหารและเครื่อง ดื่ม	3 ชั่วโมง

ตาราง 3 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้	สาระ	เวลา
การซื้อขาย สิ่งของ ในตลาด	1. นักเรียนสามารถฟัง คู อ่าน และ เขียนคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับ การซื้อขายสิ่งของในตลาดได้ 2. นักเรียนเข้าใจความหมายคำศัพท์ และสร้างประโยคเกี่ยวกับการซื้อ ขายสิ่งของในตลาดได้ 3. นักเรียนสามารถสนทนากัน เกี่ยวกับการซื้อขายสิ่งของในตลาด ได้	เรียนรู้คำศัพท์สร้าง ประโยคแนะนำให้ข้อมูล และสนทนากันเกี่ยวกับ การซื้อขายของในตลาด ได้	3 ชั่วโมง

การวัดและการประเมินผล

สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ระยะเวลา ได้แก่ การประเมินก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินหลังเรียน ซึ่งจะต้องครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระทั้งหมดของหลักสูตร เพื่อตรวจสอบพื้นฐานความรู้ และความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงซ่อมเสริมให้นักเรียน และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ ครูผู้สอน ใช้ในการพิจารณาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ ของนักเรียนตามแนวทางที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ แต่จะไม่นำผลการประเมินก่อนเรียนนี้ ไปใช้เพื่อ พิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน หลังจากจบแต่ละแผนครูจะต้องรวบรวมคะแนน จากแบบประเมินทั้งหมด เพื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ต้องได้คะแนนรวมเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ถ้าไม่ได้ตามเกณฑ์ ครูจะสอนซ้ำในเนื้อหาหรือข้อที่ นักเรียนยังไม่เข้าใจจนได้ผลที่น่าพอใจ จึงจะขึ้นบทต่อไป

2. หลักสูตรภาษาเขมรของโรงเรียนที่ 2 โรงเรียนหนองตากงพิทยาคาร

หลักสูตรภาษาเขมรเพิ่มเติม (ภาษาเขมร) กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โรงเรียน หนองตากงพิทยาคาร (2561 : 1 - 8) รหัสวิชา ข 222202 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรนี้ใช้สอนนักเรียนตลอดทั้ง 20 ชั่วโมง หรือ 1 ภาคเรียน โดยใช้สื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอน ได้จัดทำขึ้นมาช่วยเสริมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนและความสะดวกให้กับผู้สอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ ในภาษาเขมร ตรงกับความต้องการของโรงเรียน และ เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้ศึกษาในชั้นสูงต่อไป มีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 4 รายละเอียดเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ เวลาเรียน โรงเรียนหนองตากงพิทยาคาร

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
1. เราคือ เพื่อนบ้าน	1. ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับประเทศ กัมพูชา	1	1. ครูบรรยายให้ฟัง 2. ซักถามข้อสงสัย 3. ให้นักเรียนเขียนบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของประเทศกัมพูชา	1. นักเรียนเขียนอธิบายเกี่ยวกับ ประเทศกัมพูชาได้ 2. นักเรียนได้คำตอบ ของข้อสงสัย	1. ตรวจสอบความถูกต้องการเขียน ความรู้เกี่ยวกับประเทศกัมพูชา 2. สังเกตจากข้อซักถามของ นักเรียนว่ามีความสนใจและ ความรู้ขนาดไหน	60%
2. พยัญชนะ हररा	1. มารู้จัก พยัญชนะในภาษา เขมรทั้งหมด 33 ตัว	1	1. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียน กลุ่มละ 6 คน 2. ครูสอนเรื่องพยัญชนะ ทั้ง 33 ตัว 3. ให้นักเรียนออกเสียง พยัญชนะทีละกลุ่ม	1. นักเรียนสามารถออกเสียง ตัวพยัญชนะได้ 2. นักเรียนสามารถเขียน พยัญชนะถูกต้องตามวิธีการ หลักการเขียน	1. ตรวจสอบดูวิธีการเขียน พยัญชนะ 2. สังเกตการออกเสียงตัว พยัญชนะทั้ง 33 ตัว	60%

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
3. สระภาษา เขมรน่ารู้	1. สระภาษาเขมร ทั้ง 23 ตัว	1	1. ให้นักเรียนอ่านออกเสียง สระทั้ง 23 ตัว 2. ครูโชว์บัตรคำให้นักเรียน ช่วยกันตอบ 3. ให้นักเรียนเขียนตัวสระ ให้ตรงตามหลักการเขียน ภาษาเขมร	1. นักเรียนสามารถตอบบัตรคำ ที่ครูโชว์ได้ 2. นักเรียนสามารถอ่านออก เสียงได้ถูกต้อง 3. ใบงานการเขียนสระ	1. การออกเสียงสระทั้ง 23 ตัว ออ 2. สังเกตการตอบคำถามจาก บัตรคำ 3. ตรวจสอบใบงานการเขียน สระในภาษาเขมร	60%
	2. สระ ๓ อี อี อี อี พยัญชนะกลุ่ม ออ โอ	1	1. ครูให้นักเรียนอ่านออก เสียง 2. ให้นักเรียนเขียนตามคำ บอก 3. ให้นักเรียนอ่านคำที่มีสระ สระ ๓ อี อี อี อี นี้ประกอบ อยู่	1. นักเรียนอ่านออกเสียงและจำ สระสระ ๓ อี อี อี อี ได้ 2. นักเรียนเขียนตามคำบอกได้ 3. นักเรียนสามารถอ่านคำที่ครู กำหนดให้ได้	1. ครูตรวจสอบการออกเสียง และจดบันทึก 2. ตรวจสอบการเขียนตามคำ บอก 3. ตรวจสอบการอ่านคำที่ครู กำหนดให้ว่าถูกต้องหรือไม่	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
3. สระ ุ ู ู ู พยัญชนะกลุ่ม ออ โอ		1	1. ครูให้นักเรียน อ่านออกเสียง	1. นักเรียนอ่านออกเสียง และจำสระ ุ ู ู ู ได้	1. ครูตรวจสอบการออกเสียง และจดบันทึก	60%
			2. ให้นักเรียนเขียน ตามคำบอก	2. คะแนนนักเรียนเขียนตามคำ บอก	2. ตรวจสอบคะแนนการเขียน ตามคำบอก	
			3. ให้นักเรียนอ่านคำที่มี สระ ุ ู ู ู นี้ประกอบอยู่	3. นักเรียนสามารถอ่านคำที่ครู กำหนดให้ได้	3. ตรวจสอบการอ่านคำที่ครู กำหนดให้ว่าถูกต้องหรือไม่	
4. สระ ะ ะ ะ ะ ะ ะ พยัญชนะกลุ่ม ออ โอ		1	1. ครูให้นักเรียน อ่านออกเสียง	1. นักเรียนอ่านออกเสียงและจำ สระ ะ ะ ะ ะ ะ ะ ได้	1. ครูตรวจสอบการออกเสียง และจดบันทึก	70%
			2. ให้นักเรียนเขียน ตามคำบอก	2. คะแนนนักเรียนเขียนตาม คำบอก	2. ตรวจสอบคะแนนการเขียน ตามคำบอก	
			3. ให้นักเรียนอ่านคำที่มี สระ ะ ะ ะ ะ ะ ะ นี้ประกอบอยู่	3. นักเรียนสามารถอ่านคำที่ครู กำหนดให้ได้	3. ตรวจสอบการอ่านคำที่ครู กำหนดให้ว่าถูกต้องหรือไม่	

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
	7. สระ ะ หุ ะ ะ หะ พยัญชนะ กลุ่ม ออ โอ	1	1. ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียง 2. ให้นักเรียนเขียนตามคำบอก 3. ให้นักเรียนอ่านคำที่มีสระ ะ หุ ะ ะ ะ นี้ประกอบอยู่	1. นักเรียนอ่านออกเสียงและจำสระ ะ หุ ะ ะ ะ ได้ 2. คะแนนนักเรียนเขียนตามคำบอก 3. นักเรียนสามารถอ่านคำที่ครูกำหนดให้ได้	1. ครูตรวจสอบการออกเสียงและจดบันทึก 2. ตรวจสอบคะแนนการเขียนตามคำบอก 3. ตรวจสอบการอ่านคำที่ครูกำหนดให้ว่าถูกต้องหรือไม่	80%
4. เอรูจักจัน ันรูจักเธอ	1. การทักทาย และแนะนำตัว	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ 2. ครูอ่านพร้อมออกเสียงแล้วให้นักเรียนออกเสียงตาม 3. ครูนำประโยคมาให้อ่าน 4. ครูให้จับคู่สนทนากันเป็นภาษาเขมร มาพูดให้ครูฟังและครูให้คะแนนมอบหมายแบบฝึกหัดเรื่องการทักทาย	1. นักเรียนอ่านและออกเสียงได้ 2. คะแนนจากการสนทนา 3. แบบฝึกหัดเรื่องการสนทนา	1. ตรวจสอบการคะแนนการสนทนาเป็นคู่ 2. ตรวจสอบการแต่งประโยคในแบบฝึกหัด	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
5. ครอบครัว ของฉัน	1. กล่าวถึง ครอบครัวและ ญาติพี่น้อง	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ 2. ครูอ่านพร้อมออกเสียง แล้วให้นักเรียนออกเสียงตาม 3. ครูโชว์บัตรคำหรือบัตร ภาพให้นักเรียนตอบ 4. ครูให้เด็กเล่นเกมตอบ คำถามเป็นกลุ่ม มอบหมายใบงานให้วาดรูป เครือญาติพร้อมเขียนเป็น ภาษาเขมร แปลเป็นไทย	1. นักเรียนสามารถตอบคำถาม จากบัตรคำได้ 2. คะแนนการตอบคำถาม เป็นกลุ่ม 3. ใบงานเรื่องเครือญาติของฉัน	1. สังเกตการตอบคำถามตอบ ได้กี่ข้อ 2. ตรวจสอบคะแนนการตอบ คำถามเป็นกลุ่ม 3. ตรวจสอบใบงานเขียน ถูกต้อง เรียงลำดับเครือญาติ ถูกหรือไม่	60%
6. ร่างกาย ฉันนี่	1. กล่าวถึงอวัยวะ ส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกาย	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ 2. ครูชี้ส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกายในรูปภาพ พร้อมกับ ออกเสียงให้ฟัง	1. นักเรียนสามารถตอบในส่วน ที่ครูชี้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกายได้ 2. คะแนนจากการเล่นเกม เป็นกลุ่ม	1. สังเกตการตอบในส่วนการดู ครูชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 2. ตรวจสอบคะแนนการเล่นเกม 3. ตรวจสอบใบงานเรื่อง ร่างกายของฉัน	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
			3. ครูชี้ส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกายแล้วให้นักเรียนบอก เป็นภาษาเขมร 4. ครูพาเล่นเกมกระซิบ โดยบอกคำศัพท์กับคนแรก แล้วไปขอคำตอบจากคน สุดท้าย 5. มอบหมายไปงานเรื่อง ร่างกายของฉัน	3. ไปงานเรื่องร่างกายของฉัน		
7. สนุกกับ ตัวเลข	1. จำนวนนับ	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์จำนวน ตัวเลข 2. ครูเขียนและนับเลขเป็น ภาษาเขมรให้ฟัง 3. ครูพาร้องเพลงตัวเลข สนุก ๆ	1. คะแนนจากการตอบจับบัตร คำ 2. คะแนนร้องเพลงตัวเลข ไปงานเรื่องจำนวนนับ	1. ตรวจสอบการคะแนนจาก การตอบตัวเลขเป็นรายบุคคล 2. คะแนนจากการร้องเพลง 3. ตรวจสอบไปงานเรื่อง จำนวนนับ	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
8. วันเวลา	1 วันทั้งเจ็ด	1	<p>4. ใช้บัตรคำตัวเลขให้เด็กจับแล้วบอกว่าเป็นเลขอะไรเป็นภาษาเขมร</p> <p>5. ใบงานเกี่ยวกับจำนวนนับ</p> <p>1. ครุ นำเสนอคำศัพท์วันทั้งเจ็ด มีวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์</p> <p>2. ให้นักเรียนฟังเสียงจาก VCD พร้อมออกเสียงตาม</p> <p>3. เล่นเกม ตอบกลับอย่างรวดเร็ว ครูจะถามเป็นภาษาเขมรบ้างภาษาไทยบ้างให้นักเรียนตอบ</p> <p>4. มอบหมายใบงานเรื่องวันเวลา</p>	<p>1. นักเรียนสามารถอ่านและออกเสียงได้</p> <p>2. คะแนนจากการเล่นเกม</p> <p>3. ใบงานเรื่องวันเวลา</p>	<p>1. ตรวจสอบคะแนนจากการเล่นเกม</p> <p>2. ตรวจสอบใบงานเรื่องวันเวลานักเรียนเขียนถูกต้องตรงวันหรือไม่และเขียนถูกต้องหรือไม่</p>	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
9. ชื้อเสื้อผ้า กันใหม่	1. เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ เครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ 2. ครูพาออกเสียงและถาม ตอบคำศัพท์ เครื่องนุ่งห่ม 3. ครูพานักเรียนเล่นเกม 4. ครูโชว์บัตรภาพให้ นักเรียนตอบเป็นภาษาเขมร พร้อมบอกความหมาย 5. มอบหมายใบงานเรื่องซื้อ เสื้อผ้ากันใหม่	1. นักเรียนสามารถอ่านออก เสียงได้ถูกต้อง 2. คะแนนจากการเล่นเกม 3. นักเรียนสามารถตอบคำศัพท์ บัตรภาพได้ถูกต้อง 4. ใบงานเรื่องซื้อเสื้อผ้ากันใหม่	1. ตรวจสอบคะแนนจาก การเล่นเกม 2. สังเกตการตอบคำถามจาก บัตรภาพ 3. ตรวจสอบใบงานเขียน คำศัพท์ถูกต้องหรือไม่	60%
10. ครอบเครื่อง เรื่องอุปกรณ์	1. อุปกรณ์ การเรียน	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ ครอบเครื่องเรื่องอุปกรณ์ 2. ครูพาออกเสียงและถาม ตอบคำศัพท์ เรื่องอุปกรณ์ การเรียนในห้องเรียน	1. นักเรียนสามารถอ่านออก เสียงได้ถูกต้อง 2. คะแนนจากการเล่นเกม	1. ตรวจสอบคะแนนจาก การเล่นเกม 2. สังเกตการตอบคำถามจาก บัตรภาพ	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
			3. ครูพานักเรียนเล่นเกม 4. ครูโชว์บัตรภาพให้นักเรียนตอบเป็นภาษาเขมรพร้อมบอกความหมาย 5. มอบหมายใบงานเรื่องอุปกรณ์การเรียน	3. นักเรียนสามารถตอบคำศัพท์บัตรภาพได้ถูกต้อง 4. ใบงานเรื่องอุปกรณ์การเรียน	3. ตรวจสอบใบงานเขียนคำศัพท์ถูกต้องหรือไม่	
11. สีสัน สคไส	1. สี	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์เกี่ยวกับสี 2. ครูพาออกเสียงและถามตอบคำศัพท์ เรื่องสี 3. ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน ช่วยกันตอบคำถามเรื่องสีเป็นภาษาเขมร 4. ครูให้เขียนตามคำบอก 5. มอบหมายใบงานสีสคไส	1. นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ 2. คะแนนกลุ่มตอบคำถาม 3. คะแนนเขียนตามคำบอกใบงานเรื่อง สีสคไส	1. ตรวจสอบคะแนนจากการตอบคำถามเป็นกลุ่ม 2. ตรวจสอบคะแนนจากการเขียนตามคำบอก 3. ตรวจสอบใบงานเรื่อง สี	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
12. อาชีพน่ารู้	1. กล่าวถึง การทำงานของอาชีพ ต่าง ๆ	1	1. ครูนำเสนอคำศัพท์ เกี่ยวกับอาชีพ 2. ครูพาออกเสียงและถาม ตอบคำศัพท์ เรื่องอาชีพ 3. ครูให้นักเรียนออกมาพูด เกี่ยวกับอาชีพในฝันเป็น ภาษาเขมร 4. ครูให้เขียนบรรยายรูปภาพ อาชีพในฝันของตนเอง 5. มอบหมายใบงานเรื่อง อาชีพ	1. นักเรียนสามารถอ่านออก เสียงคำศัพท์ได้ 2. คะแนนการพูดเกี่ยวกับอาชีพ ในฝัน 3. คะแนนเขียนบรรยายอาชีพ ในฝัน ใบงานเรื่อง อาชีพ	1. ตรวจสอบคะแนนจากกาพูด ถึงอาชีพในฝัน 2. ตรวจสอบคะแนนจาก การเขียนบรรยายเกี่ยวกับอาชีพ ในฝัน 3. ตรวจสอบใบงานเรื่อง อาชีพ	60%

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผลงาน	การประเมินผล	น้ำหนัก คะแนน
13. ร้องเล่น เต้นรำ	1. ร้องเพลง	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูนำเสนอเนื้อเพลง ภาษาเขมร 2. ครูพาอ่านออกเสียง เนื้อเพลงพร้อมแปล ความหมาย 3. ครูพาร้องเพลงประกอบ ดนตรี 4. ครูให้นักเรียนเขียนคำศัพท์ 5. ครูให้นักเรียนร้องเพลง เป็นกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถออกเสียง คำศัพท์ได้ 2. นักเรียนสามารถร้องเพลง พร้อมดนตรีได้ถูกต้อง 3. คะแนนการเขียนคำศัพท์ 4. คะแนนการร้องเพลง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตการออกเสียงเนื้อเพลง 2. ตรวจสอบคะแนนจาก การร้องเพลง 3. ตรวจสอบคะแนนจาก การเขียนคำศัพท์ 	60%

3. หลักสูตรภาษาเขมรของมหาวิทยาลัยที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี หลักสูตรการศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรี (นรungskฤทธิ สุขสวัสดิ์, 2561 : 3 - 18) รหัสวิชา 0001303 3(3-0-6) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านภาษาเขมร มีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 5 รายละเอียดเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ เวลาเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา
บทที่ 1 ลักษณะ ทั่วไปของ ภาษาเขมร	1.1 ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับภาษาเขมร 1.2 พยัญชนะภาษาเขมร 1.2.1 รูปอักษรจเรียง 1.2.2 รูปอักษรมูล 1.3 สระภาษาเขมร 1.3.1 สระจมหรือสระ นิตย 1.3.2 สระลอยหรือ สระเปลวตัว 1.4 สรรูป	1. นักศึกษาสามารถ อธิบายความเป็นมา ของภาษาเขมรได้ 2. นักศึกษาสามารถ เขียน และอ่านตัว เขียน และอ่านสระ ภาษาเขมรได้ 3. นักศึกษาสามารถ เขียน และอ่านสระ ภาษาเขมรได้ 4. นักศึกษาสามารถ ประสมตัวพยัญชนะ กับสระได้อย่าง ถูกต้อง 5. นักศึกษาสามารถ อ่าน และบอก ความหมายของคำ ภาษาเขมรง่าย ๆ ได้ อย่างถูกต้อง	1. สังเกตพฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. แบบฝึกเขียน พยัญชนะภาษาเขมร 3. การทำแบบฝึกหัด บทที่ 1	6 ชั่วโมง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
บทที่ 2 การสร้าง คำในภาษา เขมร	2.1 การประสม พยางค์กับสระ 2.1.1 วางรูปสระบน พยางค์ 2.1.2 วางรูปสระใต้ พยางค์ 2.1.3 วางรูปสระหลัง พยางค์ 2.1.4 วางรูปสระหน้า และบนพยางค์ 2.1.5 วางรูปสระหน้า และหลังพยางค์ 2.1.6 วางรูปสระบน และใต้พยางค์ 2.1.7 วางรูปสระบน และหลังพยางค์ 2.1.8 วางรูปสระล่าง และหลังพยางค์ 2.2 คำในภาษาเขมร 2.2.1 คำนาม 2.2.2 คำสรรพนาม 2.2.3 คำกริยา 2.2.4 คำวิเศษณ์ 2.2.5 คำแสดง ความเป็นเจ้าของ 2.2.6 คำสันธาน 2.2.7 คำบุพบท	1. นักศึกษาสามารถ จดจำพยางค์และ สระภาษาเขมรได้ อย่างแม่นยำ 2. นักศึกษาสามารถ บอกหน้าที่ของคำ ภาษาเขมรในลักษณะ ต่าง ๆ 3. นักศึกษาสามารถ ประสมตัวพยางค์ กับสระได้อย่าง ถูกต้องตามหลักการ ประสมคำ 4. นักศึกษาสามารถ อ่าน และบอก ความหมายของคำ ภาษาเขมรได้อย่าง ถูกต้อง	1. สังเกตจาก พฤติกรรมในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การ อภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยางค์ภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 2	6 ชั่วโมง

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
	2.2.8 คำจำนวนนับ			
	2.2.9 คำลักษณะนาม			
	2.2.10 คำบอกกำหนด			
	2.2.11 คำอุทาน			
	2.2.12 คำลงท้าย			
	2.3 ตัวสะกด			
	2.3.1 พยัญชนะ ตัวสะกด			
	2.3.2 พยัญชนะ ตัวสะกด (เพิ่ม)			
	2.4 สรุปรูป			
บทที่ 3 การใช้ พยัญชนะ ซ้อน	3.1 การอ่านและเขียน คำควบกล้ำ	1. นักศึกษาสามารถ เขียนคำที่ประสมด้วย	1. สังเกตจาก พฤติกรรมในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย	6 ชั่วโมง
	3.2 การอ่านและเขียนคำ พยางค์ซ้อน	พยัญชนะตัวเจิงได้		
	3.3 การอ่านและเขียนคำ ซ้อนที่เป็นคำยืมมาจาก ภาษาบาลีสันสกฤต	2. นักศึกษาสามารถ อ่าน และบอก ความหมายของคำที่ ประสมด้วย	การชักถาม การทำแบบฝึกเขียน	
	3.4 การอ่านและเขียนคำ ซ้อนด้วยพยัญชนะ ในแต่ละกลุ่ม	พยัญชนะตัวเจิงได้	2. ประเมินผลจาก	
	3.4.1 การอ่านและ เขียนคำที่พยัญชนะ ประสมด้วย ตัวเจิง พยัญชนะกลุ่มออ	3. นักศึกษาสามารถ อ่านออกเสียงที่ ถูกต้องกับคำที่ ประสมด้วย พยัญชนะตัวเจิงได้	3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 3	
	3.4.2 การอ่านและ เขียนคำที่เป็นพยัญชนะ			

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
	ประสมด้วยตัวจริง พยัญชนะกลุ่มโอ			
	3.5 สรุป			
บทที่ 4	4.1 เครื่องหมาย (อ)	1. นักศึกษาสามารถ		
เครื่องหมาย	4.2 เครื่องหมาย (อ)	จดจำเครื่องหมาย		
กำกับเสียง	4.3 เครื่องหมาย (อ)	ประกอบคำต่าง ๆ ของ		
อ่าน	4.4 เครื่องหมาย (อ)	ภาษาเขมรได้		
	4.5 เครื่องหมาย (อ)	2. นักศึกษาสามารถ		
	4.6 เครื่องหมาย (อ)	บอกวิธีการใช้		
	4.7 เครื่องหมาย (อ)	เครื่องหมายที่ประสม		
	4.8 เครื่องหมาย (อ)	กับพยัญชนะเพื่อ		
	4.9 เครื่องหมาย (อ)	ออกเป็นคำได้		
	4.10 เครื่องหมาย (อ)	3. นักศึกษาสามารถ		
	4.11 เครื่องหมาย (...)	อ่าน และบอก		
	4.12 เครื่องหมาย (อ)	ความหมายของคำ		
	4.13 เครื่องหมาย (อ)	ที่ประสมด้วย		
	4.14 เครื่องหมาย (?)	เครื่องหมายต่าง ๆ ได้		
	4.15 เครื่องหมาย (!)	4. นักศึกษาสามารถ	1. สังเกตจาก	3
	4.16 เครื่องหมาย (+)	อ่านออกเสียงที่ถูกต้อง	พฤติกรรมในชั้นเรียน	ชั่วโมง
	4.17 สรุป	กับคำที่ประสมด้วย	เช่น ความสนใจ	
		เครื่องหมายได้	การซักถาม	
			การอภิปราย	
			2. ประเมินผลจาก	
			การทำแบบฝึกเขียน	
			พยัญชนะภาษาเขมร	

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
			3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 4	
บทที่ 5 โครงสร้าง ประโยค	5.1 ความหมายของ ประโยค 5.2 ส่วนประกอบ ของประโยค 5.2.1 ภาคประธาน 5.2.2 ภาคแสดง 5.3 การเรียงคำเข้า ประโยค 5.4 หน้าที่ของคำ ในประโยค 5.5 การเรียงคำเข้า ประโยคแบบพิเศษ 5.5.1 คำบอกเวลา 5.5.2 คำสุภาพ 5.5.3 คำว่า “ รง ” 5.5.4 ประโยคคำถาม 5.5.5 ประโยคคำสั่ง 5.5.6 คำว่า “ ตธศ ” 5.5.7 คำลักษณะนาม 5.6 สรุป	1. นักศึกษาสามารถ บอกหลักการของ โครงสร้างประโยค ภาษาเขมร 2. นักศึกษาสามารถ สร้างประโยคจากคำ ต่าง ๆ ของภาษาเขมร ได้ 3. นักศึกษาสามารถ อ่าน และบอก ความหมายของ ประโยคได้ 4. นักศึกษาสามารถ อ่านออกเสียงตาม หลักการออกเสียงได้ อย่างถูกต้อง	1. สังเกตจาก พฤติกรรมในชั้น เรียน เช่น ความ สนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานะภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 5	3 ชั่วโมง

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
บทที่ 6 บทสนทนา เกี่ยวกับการ แนะนำตัว	6.1 ประโยคเกี่ยวกับ การแนะนำตัว 6.2 คำศัพท์ 6.2.1 ตัวเลข 6.2.2 วันทั้งเจ็ด 6.2.3 เดือนทั้งสิบสอง 6.2.4 ปีทั้งสิบสอง 6.2.5 สิบเอ็ดประเทศ อาเซียน 6.2.6 ศาสนา 6.2.7 อาชีพ	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมร ได้ 2. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ ประโยคภาษาเขมร	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย	3 ชั่วโมง
บทที่ 7 บทสนทนา เกี่ยวกับ การทักทาย	7.1 ประโยคเกี่ยวกับ การทักทาย 7.2 คำศัพท์ 7.2.1 สถานที่ 7.2.2 พฤติกรรม 7.2.3 เครื่องดื่ม 7.2.4 เวลา 7.2.5 กีฬา	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมร ได้ 2. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ ประโยคภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการทักทายได้ 3. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ คำศัพท์ภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการทักทายได้	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การ ซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานุชนะภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 7	3 ชั่วโมง

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
บทที่ 8 บทสนทนา เกี่ยวกับ การเจ็บป่วย	8.1 ประโยคเกี่ยวกับ อาการเจ็บป่วย 8.2 คำศัพท์ 8.2.1 อวัยวะ 8.2.2 อาการโรค 8.2.3 สัตว์และแมลง 8.2.4 ยา 8.2.5 บุคลากร โรงพยาบาล	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมร ได้ 2. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ ประโยคภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการเจ็บป่วยได้ 3. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ คำศัพท์ภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการเจ็บป่วยได้	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานุเคราะห์ภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 8	3 ชั่วโมง
บทที่ 9 บทสนทนา เกี่ยวกับ การซื้อ ขาย	9.1 ประโยคเกี่ยวกับ การซื้อ ขาย 9.2 คำศัพท์ 9.2.1 อาหาร 9.2.2 เครื่องแต่งกาย 9.2.3 เครื่องเรือน 9.2.4 เครื่องประดับ 9.2.5 สี 9.2.6 ขนาด 9.2.7 หน่วยนับ	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมร ได้ 2. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ ประโยคภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการซื้อ ขายได้ 3. นักศึกษาสามารถ บอกความหมายของ คำศัพท์ภาษาเขมรที่ เกี่ยวกับการซื้อ ขายได้	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานุเคราะห์ภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 9	3 ชั่วโมง

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อหน่วย การเรียนรู้	หัวข้อเรื่อง	จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา
บทที่ 10 บทสนทนา เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว	10.1 ประโยค เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยว 10.2 คำศัพท์ 10.2.1 สถานที่ 10.2.2 กิจกรรม 10.2.3 อุปกรณ์ 10.2.4 พนักงาน	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมรได้ 2. นักศึกษาสามารถบอก ความหมายของประโยค ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวได้ 3. นักศึกษาสามารถบอก ความหมายของคำศัพท์ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวได้	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานะภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 10	3 ชั่วโมง
บทที่ 11 บทสนทนา เกี่ยวกับการ ร้องเพลงและ ฝึกร้องเพลง	11.1 ประโยค เกี่ยวกับการร้องเพลง 11.2 เพลงที่ 1 11.3 คำศัพท์เพลงที่ 1 11.4 เพลงที่ 2 11.5 คำศัพท์เพลงที่ 2 11.6 เพลงที่ 3 11.7 คำศัพท์เพลงที่ 3 11.8 เพลงที่ 4 11.9 คำศัพท์เพลงที่ 4	1. นักศึกษาสามารถ สื่อสารเป็นภาษาเขมรได้ 2. นักศึกษาสามารถบอก ความหมายของประโยค ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับการ ร้องเพลงได้ 3. นักศึกษาสามารถบอก ความหมายของคำศัพท์ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับการ ร้องเพลงได้ 4. นักศึกษาสามารถร้อง เพลงเป็นภาษาเขมรได้	1. สังเกตจาก พฤติกรรม ในชั้นเรียน เช่น ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย 2. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกเขียน พยานะภาษาเขมร 3. ประเมินผลจาก การทำแบบฝึกหัด บทที่ 11	6 ชั่วโมง

จากการศึกษาหลักสูตรภาษาเขมรดังกล่าวข้างต้น พบว่า เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศสามารถแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อหลัก ๆ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อักษร ภาษาเขมร โดยเน้นหลักการขั้นพื้นฐานของภาษาเขมรที่เกี่ยวข้องพยัญชนะ สระ นิสัย พยัญชนะเพิ่ม สระเต็มตัว และเลข ตัวสะกด พยัญชนะควบกล้ำ และการสะกดพยางค์ซ้อน และส่วนที่ 2 ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โรงเรียนของเรา ครอบครัวของเรา อาหาร และเครื่องดื่ม และการซื้อขายสิ่งของในตลาด เป็นต้น ซึ่งได้จัดกิจกรรมโดยเน้นทักษะทางภาษาด้านการฟัง การดู การอ่านและการเขียน

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางของการจัดการศึกษา และเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการศึกษา จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรไว้อย่างหลากหลายทั้งในและต่างประเทศ ไว้ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962 : 82) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด โดยเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้ลึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนี้ การปรับปรุงหลักสูตรจะหมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐาน หรือรูปแบบของหลักสูตร

กู๊ด (Good. 1973 : 157) ให้ความว่า การพัฒนาหลักสูตรมี 2 ความหมายได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สามารถอธิบายได้ว่าการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้มีความเหมาะสมกับโรงเรียน สำหรับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหมายถึง การตัดแปลงให้แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงแบบหลักสูตร

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1974 : 86) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายถึงการสร้างเอกสารอื่น ๆ สำหรับนักเรียน

สจิวรรณ ทรรพวสุ (2548 : 108) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำให้หลักสูตรดีขึ้นโดยปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจของแต่ละแห่ง โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง

วิธีการและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนด ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 75) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นการพัฒนาหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดีมากขึ้น ลักษณะที่ 2 การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ดีขึ้นสอดคล้องกับสภาพสังคม และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

พัชรินทร์ ประทุมมาลี (2556 : 23) สรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือสภาพสังคม เศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย

สุเทพ อ่วมเจริญ (2557 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้าง และทดสอบคุณภาพของหลักสูตรที่นำวิธีการเชิงระบบมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการนำ กระบวนการวิจัยและพัฒนาใช้ในการสร้างและทดสอบคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ยุทธศักดิ์ แพรศรี (2558 : 32) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง แนวทาง ในการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ที่ต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และสังคมให้เป็นไปอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

วรุณยุพา เทพสุภรณ์กุล (2560 : 23) สรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำ หลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงกระบวนการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน โดยมีความสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง และความต้องการของชุมชน เศรษฐกิจ สังคม เพื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

จากการให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรตามที่ได้กล่าวถึงนั้น พบว่า นักวิชาการได้ ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายคลึงกัน สามารถสรุปได้ 2 ความหมาย ดังนี้ ความหมายที่หนึ่ง การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิม เป็นพื้นฐาน ความหมายที่สอง หมายถึง การนำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม หรือสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันในแต่ละท้องถิ่น และสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ การพัฒนา หลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน

สมรรถนะ

สาระสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเรียบเรียงมาเพื่อสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของสมรรถนะ

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน รวมถึงสภาพการแข่งขันอย่างรุนแรงทำให้องค์กรทุกแห่งต้องเผชิญ กับความเสี่ยงที่สูงขึ้น อุตสาหกรรมหลายแห่งกำลังเผชิญภาวะ Digital Disruption หรือการพลิกผันทางดิจิทัล ที่ทำให้อนาคตทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการ รวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคม ไปอย่างฉับพลัน ทั้งทางธุรกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันต้องการพัฒนามนุษย์ที่อุดมไปด้วยความรู้ ทักษะและความสามารถที่พร้อมจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า “สมรรถนะ (Competency)”

เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จ ในการทำงาน สมรรถนะจึงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้น ระบบการศึกษาในปัจจุบันจึงควรช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เดวิด ซี. แม็กเคลลันด์ (David C. McClelland) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดได้นำเสนอโมเดล ภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ในการอธิบายแนวคิดเรื่องสมรรถนะไว้ว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการทำงาน อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลนั้นมีอยู่ อันได้แก่ ความรู้ ทักษะและความสามารถต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเหมือน ส่วนหนึ่งของภูเขาน้ำแข็งที่อยู่เหนือน้ำและสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย เจตคติ ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนที่อยู่ใต้น้ำและสังเกตเห็นได้ยาก การมีเพียงความรู้และทักษะนั้น ยังไม่ถือว่าเป็นสมรรถนะ จนกว่าบุคคลนั้นจะสามารถนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้กับงาน ทำงาน ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างชัดเจน ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติจึงจะถือว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (ซีบีอี ประเทศไทย (CBE Thailand. ออนไลน์. 2565)

ความหมายของสมรรถนะ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” ตามทัศนคติที่แตกต่างกันไป ทั้งที่เป็นการให้ความหมายอย่างกว้าง ๆ และแบบเฉพาะเจาะจง ตามรายละเอียดดังนี้

แม็กเคลลันด์ (McClelland. 1973 : 87) สมรรถนะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำงานที่ดีกว่าเชาว์ปัญญา (Intelligence) ที่จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนเก่งอาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานเสมอไป แต่ผู้ทำงานเก่งมักประสบความสำเร็จสูงในการทำงาน เนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้หลักการ วิธีการ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในงานที่ทำ

บอยทซีส (Boyatzis, 1982 : 58) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer, 1993 : 9) ให้ความหมายที่สอดคล้องกับแมคเคลล์แลนด์ (McClelland) ว่าสมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคล และได้ขยายความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Underlying Characteristic) เป็นเหตุหลักที่ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือปฏิบัติงานได้ผลสูงสุด

สุรชัย พรหมพันธุ์ (2554 : 188) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะเป็นการแสดงความสามารถของบุคคลที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของบุคคลเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้น ๆ

ชูชัย สมิทธิไกร (2555 : 27) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลในการปฏิบัติงาน อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และอื่น ๆ สามารถวัดได้และสอดคล้องมีความเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมายขององค์กร

ทิสนา เขมมณี (2560 : 6 - 8) ให้นิยามของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในระดับที่ปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่ตนมีอยู่ หรือสมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของตนมาประยุกต์ใช้ในงาน หรือสถานการณ์ได้จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะ ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต สมรรถนะจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลมีโอกาสได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ตนมีในการทำงาน การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญ และความมั่นใจ ทำให้สามารถทำงานต่าง ๆ ได้สำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ค : 6) ได้สรุปถึงความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

จากการให้ความหมายของสมรรถนะ ตามที่ได้กล่าวถึงนั้น พบว่า มีความสอดคล้องกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามการให้ความหมายโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตามที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นการนิยามความหมายเพื่อต้องการนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ค : คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่า โดยเอกสารแนวทางการพัฒนา

สมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้เป็นเอกสารเล่มที่ 5 ของโครงการ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอแนวทางการนำสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป. 1 - 3) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ความหมายให้สมรรถนะดังกล่าวนี้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

จากการให้ความหมายของสมรรถนะของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปได้ว่า สมรรถนะหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีให้เหมาะสม ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ การใช้ชีวิต และการแก้ปัญหา สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย และสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะเรื่องภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะอิงเกณฑ์การประเมิน (Rubric) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะและองค์ประกอบของสมรรถนะ

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะและองค์ประกอบของสมรรถนะ ซึ่งใช้ในการสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

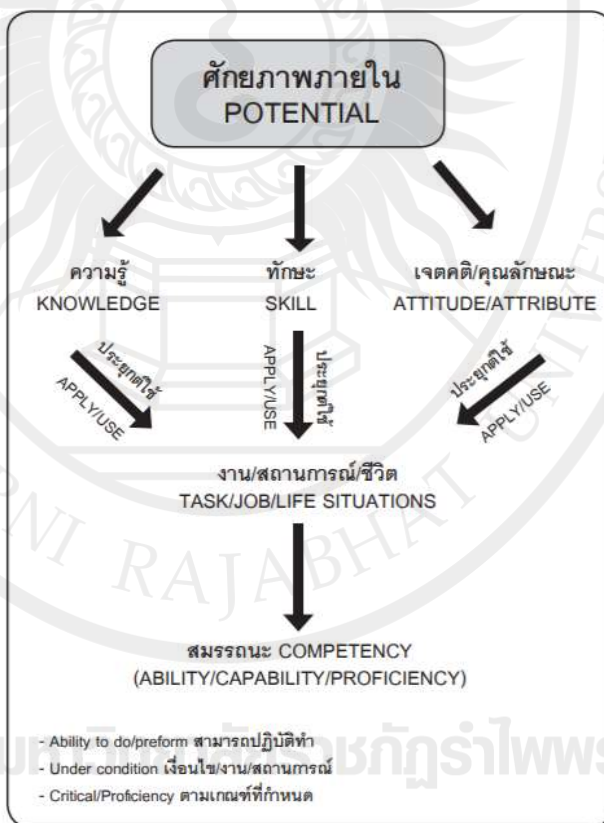
ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ค : 3) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า สมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของตนมาประยุกต์ใช้ในงานหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะของบุคคลซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และการดำรงชีวิตดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้นนั้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ข : 6 - 12) ได้ขยายรายละเอียดออกมาเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ และระบุถึงองค์ประกอบของสมรรถนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน คนทุกคนมีศักยภาพ (Potential) ภายใน ซึ่งเป็นความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล แต่ละคนมีศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านแฝงอยู่แล้ว แต่อาจยังไม่ได้แสดงออกให้เห็น จนกว่าจะได้รับการกระตุ้นหรือได้รับการศึกษา หรือเรียนรู้

ที่เหมาะสมกับภาวะแฝงนั้น และเมื่อศักยภาพนั้นปรากฏออกมา หากได้รับการส่งเสริมต่อไป ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในด้านนั้นสูงขึ้น ดังนั้นการได้เรียนรู้สาระความรู้ (Knowledge) และได้รับการฝึกทักษะ (Skills) ต่าง ๆ รวมทั้งการได้รับการพัฒนาคุณลักษณะ (Attributes) ที่พึงประสงค์เหล่านั้น สามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถเพิ่มสูงขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้ อาจไม่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน หากบุคคลนั้นขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมี ในการปฏิบัติงาน หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ การขาดความสามารถเชิงสมรรถนะ ดังนั้น ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้ นั้น จะยังไม่ใช้สมรรถนะ จนกว่าบุคคลนั้นจะได้แสดงพฤติกรรมแสดงออกถึงความสามารถในการนำความรู้ ทักษะเจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดของสมรรถนะ ได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 ค : 8

ซึ่งสามารถยกตัวอย่างของการมีสมรรถนะในด้วยเหตุการณ์สมมติ ดังต่อไปนี้ (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ค : 9 - 10)

ตัวอย่างการมีสมรรถนะ

ตัวอย่างที่ 1 เมื่อโรงเรียนต้องจัดงานที่ต้องเชิญแขกมาทั้งสิ้น 200 คน คุณครูให้นักเรียน
ในการจัดโต๊ะว่าควรจัดจำนวนเท่าไร นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันมีฝ่ายหนึ่งเสนอให้จัดน้อยกว่า
200 เพราะโดยส่วนใหญ่แขกที่มางานย่อมน้อยกว่าจำนวนที่เชิญเสมอ เพราะอาจมีแขกบางคน
ซึ่งติดธุระมาในงานไม่ได้ อีกฝ่ายก็ค้านว่าการเหลือที่นั่งเอาไว้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ
ทั้งปริมาณอาหาร ปริมาณโต๊ะและเก้าอี้ น้องเจนเสนอให้ฟังก์ชันของโปรแกรมเอกซ์เซล Normdist
ที่ได้เรียนมา ในการคำนวณหาจำนวนของที่นั่งที่จะจัดให้มีความเสี่ยงต่อแขกที่นั่งน้อยที่สุด
ทุกคนเห็นด้วยเพราะเป็นวิธีที่มีเหตุผลรองรับ ไม่ได้ใช้เพียงความรู้สึกในการแก้ปัญหา จะเห็นว่า
น้องเจนมีสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เพราะแก้ปัญหาของโรงเรียนโดยใช้ความรู้
ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนเชื่อมโยงกับปัญหาที่ตนเองพบในชีวิตจริงได้อย่างมีเหตุผลตามวัย

ตัวอย่างที่ 2 ในช่วงเวลาที่เกิดพายุไต้ฝุ่น สายสุดาซึ่งเป็นคณะกรรมการนักเรียน
ของโรงเรียนมัธยมในตำบล ได้เรียนรู้เรื่องการทำงานร่วมกัน และฝึกฝนเรื่องการทำงานเป็นทีม
ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้รวบรวมเพื่อน ๆ 10 คน ช่วยเจ้าหน้าที่ในการดูแลเด็ก ๆ และคนแก่
ในศูนย์อพยพ สายสุดาเป็นผู้ประสานงาน และแบ่งหน้าที่ให้เพื่อน ๆ ทำตามความถนัดทั้งการจัดหา
อาหาร การจัดยาดูแลผู้เจ็บป่วย และให้กำลังใจแก่ผู้ที่เป็นห่วงกังวลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เสียหาย
ยามใดที่งานมีปัญหาสายสุดาและเพื่อน ๆ จะระดมความคิดหาวิธีแก้ปัญหา อีกทั้งให้กำลังใจซึ่งกัน
และกันเพื่อทำงานนี้ให้สำเร็จ โดยมีสายสุดาเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งทำให้เด็ก ๆ คนแก่ และทุกคน
ในศูนย์อพยพ มีสุขภาพกายใจที่ดี พร้อมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป จะเห็นว่า สายสุดา
และเพื่อน ๆ มีสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม เพราะมีทักษะในการทำงานร่วมกัน
และปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ในส่วนสายสุดานั้นมีสมรรถนะการเป็น
ผู้นำและใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสม สามารถประสานและนำกลุ่มแม่บ้านให้ปฏิบัติงานได้โดยนำ
ความสามารถ ของสมาชิกแต่ละคนมาใช้เพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 3 นักเรียนพบว่า แหล่งน้ำของหมู่บ้านเริ่มส่งกลิ่นเหม็น เพราะมีคนนำสิ่งปฏิกูล
ไปทิ้ง เมื่อศึกษาระเบียบของหมู่บ้านพบว่า มีข้อห้ามอยู่แต่ไม่ได้บังคับใช้อย่างจริงจัง จึงรวมตัวกัน
กับเพื่อน ๆ ไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา สรุปได้ว่า ควรมีการแจ้งข้อมูลเสียง
ตามสายของหมู่บ้านและติดป้ายประกาศเตือนพร้อมแจ้งบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน จะเห็นว่าปัญหา
สาธารณะไม่ใช่เรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคน ที่ต้องมีคนกล้าคิด และรวมตัวกัน

เพื่อพิจารณาหาผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามระบบ นักเรียนกลุ่มนี้จัดว่าเป็นผู้มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตื่นรู้

จากตัวอย่างที่ยกมา แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้มีสมรรถนะ ซึ่งคงไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และหากวิเคราะห์เจาะลึกลงไปอีกจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสมรรถนะต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น มีคุณสมบัติร่วมที่เหมือนกันคือ สามารถทำ (งาน กิจกรรม) ได้สำเร็จ หากวิเคราะห์ว่าทำได้สำเร็จเพราะอะไรคำตอบคือ เพราะ

1. มีความรู้และนำความรู้มาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น สายสุดาและเพื่อมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันและนำมาใช้ในการทำงานร่วมกันในครั้งนี้

2. มีทักษะ เช่น สายสุดา และเพื่อมีทักษะในการทำงานร่วมกันทั้งการวางแผนจัดบทบาทหน้าที่ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

3. มีเจตคติ แรงจูงใจ และคุณลักษณะที่ส่งเสริมพฤติกรรม การกระทำให้บรรลุ เช่น สายสุดา และเพื่อนมีความมุ่งมั่นมีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จแม้จะมีปัญหาขึ้นก็ไม่ย่อท้อ

ดังนั้น สมรรถนะจึงเป็นความสามารถของบุคคลในระดับที่ปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ที่ตนมีอยู่ หรือสมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของตนมาประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จนประสบความสำเร็จ ทั้งนี้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นจะขึ้นกับองค์ประกอบของสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ตามที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ชูชัย สมितिไกร (2540 : 29) กล่าวว่า คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานนั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถ ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) คือ พื้นฐานของการสร้างทักษะและความสามารถเป็นสิ่งที่ได้รับการจัดระบบระเบียบไว้เป็นอย่างดี ส่วนมากมักจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงหรือระเบียบวิธีการ ซึ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานให้เกิดผลดีตามจุดมุ่งหมาย

2. ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง ส่วนมากมักจะหมายถึง ความสามารถในการประกอบกิจกรรมโดยใช้วัยวะเคลื่อนไหวภายนอก (Psychomotor Type Activities)

3. ความสามารถ (Ability) คือ ความสามารถเชิงปัญญาที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน กล่าวคือ กิตติพงษ์ เลิศเสียงชัย (2547 : 16) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสมรรถนะในการปฏิบัติงานมี 3 ส่วน ดังนี้ คือ 1) สิ่งที่ต้องคร่ำครึต้องการให้รู้ (Knowledge) 2) ความสามารถที่องค์คร่ำครึต้องการให้ทำได้

(Skills) และ 3) ลักษณะที่องค์กรต้องการให้เป็น (Attributes) ลักษณะที่องค์กรต้องการให้เป็นความสามารถที่องค์กรต้องการ สิ่งที่องค์กรต้องการให้รู้

จิตติพัฒน์ พิษณุธาดาพงศ์ (2548 : 4) กล่าวว่า ใ้ว่า องค์ประกอบของระบบสมรรถนะประกอบด้วย 5 ส่วนคือ

1. ฐานข้อมูลสมรรถนะขององค์กร (Competency Basket) หมายถึง ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งหมดภายในองค์กร
2. ประเภทของสมรรถนะ (Competency Categories) หมายถึง การจำแนก รวบรวมสมรรถนะออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายวิชาชีพ สมรรถนะร่วมของกลุ่มงาน/สายวิชาชีพ สมรรถนะเฉพาะทาง และสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น
3. ชื่อของสมรรถนะ (Competency Name) เป็นการกำหนดหรือตั้งชื่อสมรรถนะแต่ละตัวให้ชัดเจน บ่งชี้ความแตกต่างกับสมรรถนะตัวอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจตรงกัน
4. ระดับของสมรรถนะ (Proficiency Scale) เป็นการกำหนดระดับทักษะ ความรู้ ความสามารถของสมรรถนะ การกำหนดระดับความสามารถของสมรรถนะนั้นมีหลายประเภทแตกต่างกันไปตาม ลักษณะและความเหมาะสมของสมรรถนะ
5. ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม (Behavioral Indicators) หมายถึง การกระทำ ปฏิกริยา หรือการกระทำตามบทบาทหน้าที่ภายใต้สถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง (Specific Circumstances) เป็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ข : 11) เอกสารเล่มที่ 11 เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดออกเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ทักษะ (Skill)
3. คุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/Attitude)
4. การประยุกต์ใช้ (Application)
5. การกระทำ/การปฏิบัติ (Performance)
6. งานและสถานการณ์ต่าง ๆ (Tasks/Jobs/Situations)
7. ผลสำเร็จ (Success) ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria)

โดยได้แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ไว้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสมรรถนะ 7 องค์ประกอบ
ที่มา : สำนักงานเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ข : 11

จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญ มี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill) 3) คุณลักษณะ/ เจตคติ (Attribute / Attitude) 4) การประยุกต์ใช้ (Application) 5) การกระทำ / การปฏิบัติ (Performance) 6) งานและสถานการณ์ต่าง ๆ (Tasks / Jobs / Situations) 7) ผลสำเร็จ (Success) ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria)

ระดับของสมรรถนะ

เทียน ทองแก้ว (2550 : 10) ได้ให้ความหมายและการกำหนดระดับของสมรรถนะไว้ว่า ระดับของสมรรถนะ หมายถึง ระดับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบกำหนดเป็นสเกล (Scale) ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ ระดับเริ่มต้น ระดับมีความรู้บ้าง ระดับความรู้ปานกลาง ระดับความรู้สูง และระดับมีความเชี่ยวชาญ และแบบไม่กำหนดเป็นสเกล (Scale) เป็นสมรรถนะที่เป็นพฤติกรรมเชิงความรู้สึก หรือเจตคติที่ไม่ต้องใช้สเกล เช่น ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา เป็นต้น

ทิสนา แคมมณี (2562 : 21; อ้างถึงใน คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. 2562 ก : 21) อธิบายระดับของสมรรถนะว่า สมรรถนะมิได้หลายระดับตามความจำเป็นหรือความต้องการในหลายๆ เรื่องเราจำเป็นต้องมีสมรรถนะในระดับพอใช้การได้ จึงจะอยู่รอดอยู่ดี แต่ในบางเรื่อง เราจำเป็นต้องมีสมรรถนะในระดับสูงขึ้น ดังนั้น ในการพัฒนาและการวัดสมรรถนะ จึงต้องการมีการกำหนดการปฏิบัติ (Performance Criteria) ว่าต้องการในระดับใด เช่น สำหรับคนทั่วไปอาจจำเป็นต้องมีสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในระดับพอใช้การได้ คือ

สมรรถนะเรื่องทั่ว ๆ ไป พอเข้าใจกัน แต่สำหรับผู้ที่ต้องการไปศึกษาต่อต่างประเทศ สมรรถนะทางด้านนี้ จำเป็นต้องอยู่ในระดับสูง ซึ่งมักจะมีการกำหนดมาตรฐานเอาไว้ สมรรถนะที่สูงขึ้นจะต้องอาศัยความรู้ ทักษะ ที่สูงขึ้นมากขึ้นด้วย แต่ความรู้ ทักษะที่สูงขึ้นหรือมากขึ้น อาจส่งผลต่อการเกิดสมรรถนะ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการนำความรู้และทักษะเหล่านั้นมาใช้ รวมทั้งคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีว่าเอื้ออำนวยเพียงใด

ซีบีอี ประเทศไทย (CBE Thailand. ออนไลน์. 2565) กล่าวว่า ระดับความสามารถต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะกำหนดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้แบบไต่ระดับไปตามระดับความสามารถของตน โดยระดับสมรรถนะสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ 1) ระดับเริ่มต้น 2) ระดับกำลังพัฒนา 3) ระดับสามารถ 4) ระดับเหนือความคาดหวัง โดยในแต่ละระดับสมรรถนะจะมีพฤติกรรมบ่งชี้ตามระดับสมรรถนะ

จากการศึกษาระดับของสมรรถนะ สรุปได้ว่า ระดับสมรรถนะมีลักษณะที่สำคัญและคล้ายคลึงกัน 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับเริ่มต้น 2) ระดับกำลังพัฒนา 3) ระดับสามารถ 4) ระดับเหนือความคาดหวัง โดยในแต่ละระดับสมรรถนะจะมีพฤติกรรมบ่งชี้ตามระดับสมรรถนะ และสำหรับงานวิจัยฉบับนี้เป็น ระดับความสามารถของสมรรถนะการสื่อสารในระดับเริ่มต้น อธิบายสมรรถนะได้ว่ารับและส่งสารที่เป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง และความรู้สึกรายละเอียดมากขึ้นในสถานการณ์ใกล้ตัว มีความอดทน ในการรับสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสื่อสาร โดยตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลใกล้ตัว คำนึงถึงประโยชน์และโทษของสื่อที่มีต่อตนเอง สามารถสื่อสารเรื่องราวใกล้ตัวทั้งที่เป็นภาษา ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ทำทาง การแสดงออกทางศิลปะอย่างง่าย โดยเลือกและผลิตสื่อให้เหมาะกับบุคคล และกาลเทศะ

ประเภทของสมรรถนะ

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงประเภทของสมรรถนะ โดยแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายที่คล้ายคลึงกันตามรายละเอียดดังนี้

สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer. 1993 : 75 - 91) ได้กล่าวถึงประเภทของสมรรถนะ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. สมรรถนะหลัก หมายถึง พื้นฐานของความรู้และทักษะที่ทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมีความสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการฝึกฝนหรืออบรม
2. สมรรถนะขั้นแยกแยะได้ หมายถึง สมรรถนะที่สามารถแยกผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถโดดเด่นออกจากผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถระดับปานกลางได้ แม้ว่าสมรรถนะด้านนี้ จะยากต่อการพัฒนาแต่ก็เป็นตัวกำหนดความสำเร็จในการทำงานของบุคคลในระยะยาว

3. สมรรถนะขั้นกลยุทธ์ หมายถึง สมรรถนะหลักขององค์กรแต่มุ่งไปที่สมรรถภาพขององค์กรรวมไปถึงสมรรถนะที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ ความสามารถด้านนวัตกรรม การให้บริการ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และเทคโนโลยี เป็นต้น

แมคเคลล์แลนด์ (McClelland. 1973 : 15; อ้างถึงใน ชัชวาล ทัดศิวิฑู. 2554 : 29) ได้กล่าวถึงประเภทของสมรรถนะไว้ดังนี้

1. สมรรถนะตามลักษณะงาน หมายถึง สมรรถนะต่าง ๆ สามารถแบ่งออกเป็นงานย่อย ๆ และกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำได้
2. สมรรถนะตามลักษณะของผลลัพธ์ หมายถึง สมรรถนะที่สามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย โดยผลลัพธ์ขององค์ประกอบย่อย ๆ จะรวมไปสู่ผลลัพธ์รวมกัน
3. สมรรถนะตามผลการกระทำ หมายถึง สมรรถนะที่ต้องค้นหาความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ความต้องการในการผลิตหรือบริการ
4. สมรรถนะตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถบ่งบอกว่าบุคคลนั้นมีความสามารถในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด
5. สมรรถนะที่แต่ละคนมีอยู่ หมายถึง กระบวนการของสมรรถนะทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งเป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่

เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม (2553 : 15) ได้จำแนกสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นในทุกตำแหน่งงานของบุคลากรในองค์กร องค์กรจะต้องมีสมรรถนะหลักแต่อาจจะไม่เหมือนกันทุกองค์กรก็ได้ อีกประการหนึ่งคือ สมรรถนะหลักจึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
2. สมรรถนะอื่น ๆ (Others Competency) หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่องค์กรต้องการในแต่ละตำแหน่งที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแยกสมรรถนะออกเป็น 3 กลุ่มคือ
 - 2.1 สมรรถนะที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งที่ควรจะมีเฉพาะในตำแหน่งนั้น ได้แก่ สมรรถนะตามหน้าที่ สมรรถนะวิชาชีพเทคนิค และสมรรถนะตามสายงาน
 - 2.2 สมรรถนะที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล
 - 2.3 สมรรถนะที่กำหนดคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะต้องไปรับตำแหน่งการเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างานนั้น ๆ

ชูชัย สมิทธิไกร (2555 : 30) ได้กล่าวว่า ประเภทของสมรรถนะสามารถแบ่งได้ 3 ประเภทตามรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง สมรรถนะที่บุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องมีความเหมือนกันทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในสายงานใดหรือตำแหน่งใด ๆ ก็ตาม
2. สมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) หมายถึง สมรรถนะที่เป็นความสามารถ และทักษะที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานตามสายงาน เช่น ช่างซ่อมรถยนต์ มีความชำนาญด้านเครื่องยนต์ แพทย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะโรคในการรักษาคนไข้ นักการบัญชีมีความสามารถด้านการบัญชี เป็นต้น
3. สมรรถนะตามบทบาท (Role Competency) หมายถึง สมรรถนะที่บุคคลในระดับบริหารที่ต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่รวมถึงบทบาทการเป็นผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ข : 14 - 15) ได้กล่าวถึงประเภทของสมรรถนะที่กำหนดให้ผู้เรียนโดยทั่วไปมี 2 ลักษณะดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามวิชาหรือคร่อมวิชา คือ ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น สมรรถนะในลักษณะนี้ กล่าวได้ว่าเป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “Content-free” คือ ไม่เกาะติดเนื้อหา หรือไม่ขึ้นกับเนื้อหาตัวอย่างสมรรถนะประเภทนี้ เช่น สมรรถนะการคิดขั้นสูง สามารถใช้เนื้อหาสาระใด ๆ ก็ได้ในการพัฒนาเพียงแต่ว่าสมรรถนะอาจพัฒนาได้ดีกว่าบางเนื้อหา
2. สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชานั้น ๆ เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะมีสมรรถนะเฉพาะวิชา เช่น สมรรถนะด้านการพูดในโอกาสต่าง ๆ สมรรถนะด้านการประพันธ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ก็มีสมรรถนะด้านการวาดภาพ การปั้น การประดิษฐ์ สาระวิชาต่าง ๆ จะมีสมรรถนะเฉพาะวิชาของตน ซึ่งมีลักษณะเป็น “ทักษะ” (Skill) หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทักษะจนสามารถใช้งานได้ และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะนั้น

จากการศึกษาประเภทของสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประเภทของสมรรถนะมีลักษณะสำคัญ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามวิชาหรือคร่อมวิชา คือ ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น สมรรถนะในลักษณะนี้ กล่าวได้ว่าเป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “Content-free” คือ ไม่เกาะติดเนื้อหา หรือไม่ขึ้นกับเนื้อหา

ตัวอย่างสมรรถนะประเภทนี้ เช่น สมรรถนะการคิดขั้นสูง สามารถใช้เนื้อหาสาระใด ๆ ก็ได้ ในการพัฒนาเพียงแต่ว่าสมรรถนะ อาจพัฒนาได้ดีกว่าบางเนื้อหา และ 2) สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชาของตน ซึ่งมีลักษณะเป็น “ทักษะ” (Skill) หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทักษะจนสามารถใช้งานได้ และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะ

กระบวนการกำหนดสมรรถนะ

โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นโครงการวิจัยนำร่องที่ดำเนินการโดยคณะทำงานและคณะวิจัยที่จัดตั้งขึ้น โดยคณะกรรมการอิสระ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ง : คำชี้แจง) ได้จัดทำรายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมกับเอกสารประกอบอีกจำนวน 12 เล่ม ซึ่งหนึ่งในนั้น ก็คือ เอกสารเล่มที่ 2 กระบวนการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป. 1 - 3) และวรรณคดีเกี่ยวข้องกับสมรรถนะ มีสรุปสำคัญแสดงถึงกระบวนการกำหนดสมรรถนะ ได้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ค : 9)

1. กระบวนการกำหนดสมรรถนะหลัก

โดยในขั้นตอนนี้ จะเป็นการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล สมรรถนะที่เด็กเยาวชนไทยยังไม่ได้ได้รับการพัฒนา สมรรถนะที่ตอบสนองนโยบายและความต้องการของประเทศ และเป็นสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้น แก่ผู้เรียนในทุกๆระดับ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3) จำนวน 10 สมรรถนะหลัก เช่น สมรรถนะหลักด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และสมรรถนะหลักด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น

2. กระบวนการในการกำหนดสมรรถนะย่อย

ในขั้นตอนนี้ ดำเนินการกับสมรรถนะหลักทั้ง 10 สมรรถนะ โดยมีขั้นตอนย่อยที่เหมือนกัน ซึ่งวิเคราะห์และสรุปออกมา ได้ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2 เขียนคำอธิบายสมรรถนะหลักให้เห็นสาระสำคัญและมโนทัศน์สำคัญของสมรรถนะหลักเพื่อสร้างความเข้าใจ

2.3 กำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะทำหรือแสดงออกได้

2.4 นำคุณลักษณะและพฤติกรรมสำคัญมาแตกย่อยให้เป็นสาระและมโนทัศน์สำคัญหรือทักษะย่อยต่าง ๆ

2.5 นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเรียงกลุ่มและจัดเรียงลำดับแล้วเรียบเรียงเขียนให้มีลักษณะเป็นสมรรถนะ

2.6 ทบทวนแก้ไขและปรับปรุงจนได้รายการสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อย

2.7 นำสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นฐานในการกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3) โดยปรับความยากลงให้เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

2.8 ทบทวนแก้ไขและปรับปรุงจนได้รายงานสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)

3. กระบวนการตรวจสอบรายการสมรรถนะ ขั้นตอนนี้จะนำรายการสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ

จากการศึกษากระบวนการกำหนดสมรรถนะ พบว่า กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดสมรรถนะหลัก 2) การกำหนดสมรรถนะย่อย และ 3) การตรวจสอบรายการสมรรถนะ ซึ่งหลังจากที่ดำเนินการระบุกำหนดสมรรถนะหลักได้แล้ว จะต้องทำการอธิบายพฤติกรรมของสมรรถนะหลักให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงเริ่มทำการระบุกำหนดสมรรถนะย่อยที่สอดคล้องกับสมรรถนะหลักต่อไป ซึ่งแสดงตัวอย่างของการเขียนสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่สอดคล้องกัน ได้ดังตาราง 4

ตาราง 6 รายละเอียดของสมรรถนะหลักด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)
คำอธิบาย	คำอธิบาย
ฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อสื่อสารข้อมูลความรู้ ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด โดยใช้ประสบการณ์ความรู้ทางหลักภาษา และกลวิธีการใช้ภาษา ที่ช่วยให้สามารถรับสารได้ถูกต้อง เข้าใจ เปิดกว้าง ไตร่ตรอง ประเมิน และนำไปใช้ในชีวิต สามารถถ่ายทอดและผลิตผลงานผ่านกระบวนการพูดและเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงผู้รับสาร เหมาะสมกับกาลเทศะ	ฟังดู พูด อ่านและเขียนข้อความ ความรู้ นิทาน เรื่องราวสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งใกล้ตัวด้วยภาษาที่ง่าย ๆ โดยมีความสามารถในการอ่านและการเขียนในระดับ A1 ตามที่สถาบันภาษาไทยสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์กำหนด สนุกกับการทดลองใช้คำ ข้อความต่าง ๆ สนใจเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองไทยและวัฒนธรรมไทย ผ่านการฟังและอ่านข้อความ เรื่องราวที่ใช้

ตาราง 6 (ต่อ)

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)
เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม รวมทั้งใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เข้าใจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและถ่ายทอดสร้างผลงานต่อยอดสร้างสรรค์ จากความรู้ ความคิดที่ได้รับ	ภาษาง่าย ๆ สามารถสร้างผลงานโดยใช้ ความรู้ดังกล่าวและมีความภาคภูมิใจ ในงานของตน
สมรรถนะ	สมรรถนะ
1. รับฟังอย่างตั้งใจและเข้าใจลึกซึ้งในผู้พูดและสาระที่รับฟัง ทั้งที่เป็นข้อความ คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์และกราฟิกต่าง ๆ เข้าใจมุมมองที่แตกต่างกันตามบริบทสังคมและวัฒนธรรม มีการตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และเลือกนำความรู้ที่ได้จากการฟังไปใช้ประโยชน์ในชีวิตของตนและส่วนรวม	1. รับฟังการสนทนา ข้อความสั้น ๆ เรื่องราวง่าย ๆ ที่นำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อย่างตั้งใจ มีมารยาทเข้าใจและเพลิดเพลินกับสิ่งที่ฟัง สามารถตั้งคำถามตอบคำถาม แสดง ความรู้สึกและความคิดเห็นของตนที่มีต่อเรื่องที่ฟังยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน และนำความรู้ที่ได้จากการฟังไปใช้ประโยชน์ในชีวิต
2. พูดย่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงลักษณะและความต้องการของผู้ฟัง สามารถพูดได้กระชับ ถูกต้อง ตรงประเด็น เข้าใจง่าย ใช้สื่อและภาษาท่าทางประกอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งตรวจสอบความเข้าใจของผู้ฟัง และประเมินเพื่อ ปรับปรุง การพูดของตน	2. พูดย่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน บอกความรู้สึกนึกคิดของตน เล่าเรื่องและเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือบอกผ่านการเล่นบทบาทสมมุติ การแสดงง่าย ๆ ได้ ตั้งคำถามและตอบคำถามให้ผู้อื่น เข้าใจได้อย่างสั้น ๆ มีมารยาทในการพูด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับกาลเทศะ และผู้รับฟัง
3. อ่านสาระในรูปแบบต่าง ๆ ได้โดยมีวัตถุประสงค์การอ่านที่ชัดเจน อ่านได้อย่างเข้าใจ ถูกต้อง ตรงประเด็นโดยใช้ประสบการณ์	3. อ่านบทอ่าน ข้อความง่าย ๆ ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยมี ความสามารถในการอ่านในระดับ A1 ตามที่

ตาราง 6 (ต่อ)

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)
<p>ความรู้ และกลวิธีการอ่านต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ แปลความ ตีความ และประเมินสาระได้ อย่างรู้เท่าทันในเจตนาของผู้เขียน และนำความคิดความรู้ที่ได้จากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตของตนและส่วนรวม</p>	<p>สถาบันภาษาไทยสิรินธรกำหนด" สามารถตั้งคำถามและหาข้อมูลที่ต้องการคิดก่อนตัดสินใจเชื่อ และนำความรู้ ข้อคิดจากสิ่งที่อ่าน ไปใช้ในชีวิต</p>
<p>4. เขียน โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในการสื่อสารข้อมูล ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่เหมาะสม สามารถเขียนสื่อความหมายได้ตรงตามเจตนา เข้าใจได้ง่าย และถูกต้องตามอักขรวิธีใช้กระบวนการเขียน ผลงานในทางสร้างสรรค์อย่างรับผิดชอบ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น</p>	<p>4. เขียนข้อความ เรื่องสั้น ๆ เพื่อบอกความคิด ความรู้สึก หรือแต่งเรื่องตามจินตนาการ โดยมีความสามารถในการเขียนในระดับ A1 ตามที่สถาบันภาษาไทยสิรินธรกำหนด สามารถเขียนให้เข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษาไทย และคำนึงถึงผู้อ่านและผู้ที่ตนเขียนถึง</p>
<p>5. ใช้ภาษาไทยในการศึกษาเรียนรู้ สร้างความเข้าใจพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของไทย มีความภาคภูมิใจ ผูกพันในความเป็นไทย สามารถถ้อยแถลงสืบสานสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และพัฒนาให้มีคุณค่าต่อไป</p>	<p>5. ฟังดูหรืออ่านบทอ่าน ข้อความ หรือเรื่องสั้น ๆ ที่ใช้ภาษาง่าย ๆ เกี่ยวกับเมืองไทยและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สามารถพูดหรือเขียนข้อความเรื่องสั้น ๆ ซึ่งใช้ประโยชน์จากความรู้ หรือสร้างผลงานง่าย ๆ เช่น ภาพวาดแบบจำลอง หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ความรู้ดังกล่าว</p>
<p>6. พูด อ่านและเขียนภาษาไทยได้ถูกต้องตามอักขรวิธี โดยเลือกใช้คำศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับหลักภาษา และกลวิธีต่าง ๆ ร่วมกับประสบการณ์ชีวิตในการนำเสนอและผลิตผลงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์</p>	<p>6. ฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้และทดลองใช้ภาษาไทย เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ</p>

ตาราง 7 รายละเอียดของสมรรถนะหลักด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)
<p>คำอธิบาย</p> <p>สามารถใช้ความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษรวมทั้งเจตคติและคุณลักษณะส่วนบุคคลในการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งในด้านการรับสาร การส่งสาร การมีปฏิสัมพันธ์ มีกลยุทธ์ในการติดต่อสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และสามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์และวัฒนธรรมไทย ไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา ใช้ภาษาอย่างมั่นใจโดยสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสภายุโรป (CEFR) ในระดับ B1 หรือตามกรอบอ้างอิงภาษาอังกฤษของประเทศไทย (FRELE-TH) ซึ่งพัฒนาจากกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสภายุโรป 2001 ได้ในระดับ B1</p> <p>สมรรถนะ</p> <p>1. เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟัง เมื่อผู้พูด/คู่สนทนา พูดอย่างชัดเจนในหัวข้อที่คุ้นเคยและพบบ่อยเกี่ยวกับการทำงาน การไปโรงเรียน กิจกรรมยามว่าง เป็นต้น ตัวอย่างของการพูดในลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การเล่าเรื่องสั้น ๆ</p>	<p>คำอธิบาย</p> <p>สามารถใช้ความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษรวมทั้งเจตคติและคุณลักษณะส่วนบุคคลในการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งในด้านการรับสาร การส่งสาร การมีปฏิสัมพันธ์ มีกลยุทธ์ในการติดต่อสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และสามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์และวัฒนธรรมไทย ไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมกับวัย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา ใช้ภาษาอย่างมั่นใจโดยสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสภายุโรป (CEFR) ในระดับ A1 หรือตามกรอบอ้างอิงภาษาอังกฤษของประเทศไทย (FRELE-TH) ซึ่งพัฒนาจากกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสภายุโรป 2001 ได้ในระดับ A1</p> <p>สมรรถนะ</p> <p>1. รู้ (ฟังหรืออ่านรู้ความหมาย) คำศัพท์ที่พบบ่อย ๆ และสำนวนพื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - 3)
2. สามารถอ่านงานเขียนที่เป็นข้อเท็จจริงและตรงไปตรงมาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาขาและความสนใจของตนเองและเข้าใจในระดับที่น่าพอใจ	2. เข้าใจ (ฟังเข้าใจ) และสามารถโต้ตอบกับผู้พูด/คู่สนทนาได้เมื่อคู่สนทนาใช้สำนวนง่าย ๆ พูดชัดเจนและช้า ๆ และคู่สนทนาอาจพุดสำนวนนั้น ๆ ซ้ำ (Repetition) และพุดซ้ำโดยใช้ถ้อยคำใหม่ (Rephrasing) เมื่อพุดเกี่ยวกับหัวข้อที่คาดเดาได้
3. สามารถใช้ภาษาที่ง่ายและหลากหลายเพื่อสนทนาในหัวข้อที่คุ้นเคย แสดงความคิดเห็นของตนเองและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนเองคุ้นเคย สนใจหรือหัวข้อเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน	3. สามารถให้ (พุดหรือเขียน) ข้อมูลส่วนตัวเบื้องต้นเกี่ยวกับตนเองโดยใช้คำและวลีที่สั้นและง่ายหรือใช้ประโยคพื้นฐานได้
4. สามารถสร้างงานเขียนง่าย ๆ ที่มีความคิดเชื่อมโยงกันในประเด็นต่าง ๆ ที่คุ้นเคยในสาขาที่ตนเองสนใจโดยเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ในงานเขียนให้เป็นลำดับต่อเนื่องกันได้	4. เข้าใจคำศัพท์ วลีประโยคสั้น ๆ รวมไปถึงคำสั่งที่ใช้บ่อย ๆ ในสถานการณ์ที่คุ้นเคยไม่ว่าจะเป็นทั้งในการพุดและการเขียน
5. เข้าใจคำและวลีสำคัญในการสนทนาและติดตามหัวข้อในการสนทนาได้	5. สามารถใช้คำศัพท์ วลีสั้น ๆ และสำนวน ในการสื่อสารเรื่องราวในชีวิตประจำวันเพื่อสื่อสารและบรรยายข้อมูลส่วนบุคคล สี ตัวเลขพื้นฐาน สิ่งของพื้นฐาน กิจกรรมประจำวัน ฯลฯ
6. สามารถคาดเดาความหมายของคำที่ไม่รู้ความหมายจากบริบทและสรุปความหมายของประโยคได้หากเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่คุ้นเคย	6. มีคำศัพท์จำกัด (สามารถจดจำและใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำโดด ๆ และใช้วลีสั้น ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่พบได้ทั่วไป
7. สามารถหาวิธีถ่ายทอดประเด็นสำคัญที่ตนเองต้องการ	

หลักสูตรฐานสมรรถนะ

เนื่องจากหลักสูตรการสอนและการวัดผลการประเมินผลแบบเดิมที่อิงมาตรฐาน ยังไม่สามารถส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน ตามที่พึงปรารถนา จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวคิด แนวทางและวิธีการอื่นที่จะสามารถช่วยให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ซึ่งปัญหาข้างต้นเกิดขึ้นหลายประเทศ และหลายประเทศเลือกทางออกสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education : CBE) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษา ด้วยระบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum : CBC) ซีบีอี ประเทศไทย (CBE Thailand, ออนไลน์, 2565)

การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction : CBI) และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment : CBA) ซึ่งเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลัก ที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญ คือ มุ่งให้ผู้เรียน แสดงความสามารถที่เชี่ยวชาญ เน้นการนำความรู้ไปใช้จริง กำหนดความคาดหวังไว้สูง และคาดหวังกับผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนรับผิดชอบต่อตัวเองให้ถึงเป้าหมายสามารถออกแบบการเรียนรู้ ของตนเองได้ สามารถเรียนได้ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน โดยการช่วยเหลือสนับสนุน อย่างยืดหยุ่น ตามลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็น การประเมิน ความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง เน้นการปฏิบัติด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญ ของผู้เรียน (ทิสนา แคมมณี, 2562 : 21; อ้างถึงใน คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562 ก : 21)

ความเป็นมาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ระบบฐานสมรรถนะมี 2 ระบบหลัก ได้แก่ ระบบของอังกฤษหรือสหราชอาณาจักร และระบบของสหรัฐอเมริกา โดยแต่ละระบบมีฐานแนวคิดและคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งทั้ง 2 ระบบ ไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และเมื่อได้ทำความเข้าใจทั้งสองระบบก็จะ สามารถ นำส่วนที่ดีที่สุดมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทที่ต้องการได้ในที่สุด (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ข : 11)

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 1970 ในประเทศสหรัฐอเมริกา นิยมใช้ ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรม (Competency-based Training) เช่น สหรัฐอเมริกา คานาดา อังกฤษ เกาหลี ออสเตรเลีย เพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากรในอาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการแข่งขันกับ นานาชาติ เช่น ประเทศออสเตรเลียมี The National Training Board เป็นผู้กำหนดมาตรฐาน

สมรรถนะระดับชาติ (National Competency Standards) ให้นโยบายและแนวทางการดำเนินงานฝึกอบรม โดยคาดหวังสิ่งที่คุณเข้าอบรมจะสามารถปฏิบัติได้ (Performance) เมื่อจบหลักสูตร เช่น การฝึกอบรม ด้านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เช่น ด้านอาหาร การโรงแรม ท่องเที่ยวของ TAFE ประเทศ ออสเตรเลีย ก็จัดการฝึกอบรมแบบ Competency-based Training in English Language Teaching และได้ปรับปรุงพัฒนา มาตรฐานสมรรถนะของอาชีพต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน รวมถึง การเทียบความรู้และประสบการณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ค : 3)

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในหลายประเทศ ได้นำแนวทางการฝึกอบรมแบบ ฐานสมรรถนะ (Competency-based Training) มาใช้กับการจัดหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากผู้กำหนด นโยบาย และผู้นำด้านหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ง : 18)

ความหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ธำรง บัวศรี (2535 : 12; อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ค : 12) หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรยึดความสามารถ ของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียน พึงปฏิบัติได้ หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่สำเร็จ การศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตร ที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนา ในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคต ของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มีโครงสร้างแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถ จะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐาน สำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป

สถาบันพัฒนาหลักสูตรเคนยา (Kenya Institute of Curriculum development 41CD. 2017 : 364) นิยามไว้ว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Competence) เป็นหลักสูตร ที่มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียน ได้รับการคาดหวังให้กระทำมากกว่ารวมความสนใจส่วนใหญ่ในสิ่งที่ พวกเขาได้รับการคาดหวังให้รู้ในหลักการ หลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและปรับเปลี่ยน ตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของ ผู้เรียน ครู และสังคม อันบอกเป็นนัยว่าผู้เรียนทั้ง ได้รับ และประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติในการแก้ไขสถานการณ์ที่พวกเขาเผชิญ

ในชีวิตประจำวัน ตามแนวโน้มกระแสโลกที่เน้นเรื่อง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะแกนหลักของ MIDC ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา 3) ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 4) ความเป็นพลเมือง 5) สมรรถนะในตนเอง 6) ความรู้พื้นฐานทางดิจิทัล และ 7) การเรียนรู้วิธีการเรียน

รูเมน นิโคลอฟ, เอลένα ชเยโควา และยูจีนียา โควาเชวา (Roumen Nikolov, Elena Shoikova and Eugenia Kovatcheva. 2014 : 37) ได้อธิบายไว้ในเอกสาร Competence-based Framework for Curriculum Development ว่า โน้ตทัศน์เรื่อง สมรรถนะนี้สามารถต่อเชื่อมโลกของการศึกษา การฝึกอบรม การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ ที่ไม่เป็นทางการ นักวิจัยทางด้านสมรรถนะหลายท่าน ได้ให้คำนิยามต่าง ๆ ว่า สมรรถนะคือ อุปนิสัย และคุณลักษณะเด่นที่คงทน ซึ่งเป็นตัวกำหนดการกระทำ คุณลักษณะที่เด่นชัดซึ่งแยกแยะผู้กระทำ ที่สำเร็จออกจากคนอื่น ความสามารถที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย แนวโน้มลักษณะนิสัยภายในที่ให้คุณผล รับผิดชอบได้ดีกับบทบาทหรือสถานการณ์ ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และ คุณลักษณะอื่น ๆ ที่แสดงออกในงาน

ในบริบทของกรอบคุณ สมบัติของสหภาพยุโรป (The European Qualification Framework) “สมรรถนะ” หมายถึง ความสามารถที่ผ่านการพิสูจน์ได้ในการใช้ความรู้ ทักษะและความสามารถ ทางสังคมและ/หรือทางมรรควิธี ในสถานการณ์การทำงานหรือการศึกษา และในการพัฒนา ด้านอาชีพและบุคคล”

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Approach) “สมรรถนะ” แปลมาจากคำว่า Competence หรือ Competency ซึ่งหมายถึง ความสามารถ ในการทำ บางสิ่งได้ เป็นอย่างดี (The Ability to Do Something Well : จาก Longman Dictionary) ในที่นี้จะกล่าวถึงความสามารถในการทำงานหรือการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ ซึ่งในการทำงานหรือ การประกอบอาชีพนั้น ต้องใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล เพื่อจะทำภารกิจของงานนั้น ถ้าบุคคลใดมีความสามารถในการทำงานได้ เรียกว่า เป็นคนที่มีสมรรถนะในการทำงาน และในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลใดไม่สามารถทำงาน ได้ก็เรียกว่าเป็น คนไม่มีสมรรถนะ การสร้างเสริมให้คนมีความสามารถในการทำงานเป็นการสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล และการออกแบบสมรรถนะ รวมถึงการฝึกอบรมคนให้มีสมรรถนะสำหรับการทำงานจึงเป็นสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ (Vocational Education and Training หรือ VET)

จากความหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ สรุปได้ว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ หมายถึง แผน หรือประสบการณ์ หรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งเกิดจากการวางแผนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากร

ในชุมชน หลักสูตรที่เน้นการวัดผลแบบสมรรถนะแทนการท่องจำเนื้อหาเพียงเพื่อนำมาสอบ ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ข้าราชการ บัณฑิต (2535 : 12; อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 ค : 12) ได้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ 4 ประการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น ให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์ และสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2. เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียน มิใช่ที่การรู้หรือมีความรู้เพียงเท่านั้น แต่ผู้เรียนต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

3. เป็นหลักสูตรที่ใช้ผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ มิใช่หลักสูตร (เนื้อหาสาระ) นำสู่ผลลัพธ์ (สมรรถนะ)

4. เป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียนครู และสังคม

สุจิตรา ปทุมลังการ (2552 : 2 - 4) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะไว้ดังนี้

1. กำหนดผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อจบหลักสูตร (Course Outcomes / Performance Outcomes)

2. ใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหา วางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ทำให้การเรียนการสอนเชื่อมโยงกับการประเมินผล และการรับรองคุณวุฒิ

3. มีเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) เพื่อใช้ในการประเมินผลผู้เรียนที่แน่นอน มาตรฐานสมรรถนะ เป็นข้อกำหนดความรู้ และทักษะ และนำความรู้และทักษะนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด (Competency Standards Reflect the Specification of the Knowledge and Skill and the Application of That Knowledge and Skill to the Standard of Performance Required in Employment)

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ จึงมีกรอบมาตรฐานสมรรถนะ เป็นตัวกำหนดความรู้และทักษะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติภาระงาน / กิจกรรมต่าง ๆ ได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด

เกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) คือ ผลการเรียนรู้ ซึ่งคาดหวังให้ผู้รับการอบรม หรือผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ดังนั้น การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหน่วยสมรรถนะนี้ ต้องกำหนดจุดประสงค์การปฏิบัติ (Performance Objective) หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และการประเมินผลต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การปฏิบัติ จึงจะเกิดการเรียนการสอน และการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ เพราะใช้สมรรถนะเป็นตัวกำหนด ตั้งแต่การจัดการเรียนการสอน จนถึงการประเมินผล ซึ่งการประเมินผล สามารถใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต (Observation) การสาธิตและตั้งคำถาม (Demonstration and Questioning) แบบทดสอบ และข้อสอบอัตนัย (Pen and Paper Test and Essays) ซึ่งใช้ประเมินด้านความรู้ การสอบปากเปล่า (Oral Test) การทำโครงการ (Projects) สถานการณ์จำลอง (Simulations) แฟ้มผลงาน (Portfolios) การประเมินผลโดยการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer-based Assessment) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบและบันทึกผลได้

มาตรฐานสมรรถนะ เป็นข้อกำหนดความรู้ และทักษะ และนำความรู้และทักษะนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด (Competency Standards Reflect the Specification of the Knowledge and Skill and the Application of That Knowledge and Skill to the Standard of Performance Required in Employment) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ในหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ จึงมีกรอบมาตรฐานสมรรถนะ เป็นตัวกำหนดรู้ และทักษะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติภาระงาน กิจกรรมต่าง ๆ ได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ค : 31) มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการใช้ชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพใน โลกศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
2. ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการ มิใช่มุ่งเป้าไปที่การสอนเนื้อหาความรู้จำนวนมาก ซึ่งอาจไม่จำเป็นหรือไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

3. ช่วยลดภาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็นอันส่งผลให้สถานศึกษามีพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้อื่นที่เป็นความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และบริบทได้มากขึ้น

4. ช่วยลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก การสอบวัดสมรรถนะหลักของผู้เรียน เป็นการสอบที่ช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียน

5. กรอบสมรรถนะหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน จะเป็นสมรรถนะกลางที่เอื้อให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ สามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของตน ได้โดยยึดสมรรถนะกลางเป็นเกณฑ์เทียบเคียง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดรูปแบบหลักสูตรที่หลากหลาย

ทิสนา เขมมณี (2562 : 34; อ้างถึงใน คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. 2562 ข : 29) ระบุว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) จะกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) ขึ้นเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สมรรถนะที่กำหนดให้ผู้เรียน โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ 1) สมรรถนะหลักที่เรียกว่า Core Competency เป็นสมรรถนะที่เรียกว่า สมรรถนะข้ามวิชาหรือคร่อมวิชา คือ สมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หลากหลาย หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้นสมรรถนะในลักษณะนี้ กล่าวอย่างง่าย ๆ ได้ว่าเป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “Content-free” คือ ไม่เกาะติดเนื้อหา หรือไม่ขึ้นกับเนื้อหาเพียงแต่ว่าสมรรถนะบางสมรรถนะ อาจพัฒนาได้ดีกว่ากับเนื้อหาบางเนื้อหา ตัวอย่างสมรรถนะประเภทนี้ เช่น สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง สมรรถนะทักษะชีวิต ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ สามารถใช้เนื้อหาวิชาสาระใด ๆ ก็ได้ในการพัฒนา 2) สมรรถนะเฉพาะ หรือ Specific Competency เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา สาขาวิชา ซึ่งจำเป็นสำหรับวิชานั้น ๆ เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะมีสมรรถนะเฉพาะของวิชา เช่น สมรรถนะด้านหลักภาษา สมรรถนะด้านการประพันธ์ การเขียนกลอน โคลง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีสมรรถนะด้านการวาดภาพ การปั้น การประดิษฐ์ เป็นต้น

สาระวิชาต่าง ๆ จะมีสมรรถนะเฉพาะวิชาของตน ซึ่งมีลักษณะเป็น “ทักษะ” (Skill) หากผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะจนสามารถใช้งานได้ และพัฒนาให้ใช้ได้จนทำได้อย่างดี คล่องแคล่วชำนาญขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะนั้นในการทำงาน และในสถานการณ์หลากหลายทักษะนั้น ก็จะพัฒนาเป็นสมรรถนะ

สมรรถนะทั้ง 2 ประเภท ไม่ว่าจะป็นสมรรถนะหลัก หรือสมรรถนะเฉพาะ ต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะต้องกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับ ไปตามระดับความสามารถของตน

ซีบีอี ประเทศไทย (CBE Thailand, ออนไลน์, 2565) กล่าวว่า หลักสูตรจะช่วยให้ผู้สอนปรับแนวคิดและมุมมองในการออกแบบและจัดการเรียนรู้จากการเน้นที่เนื้อหา สาระมาเน้นสมรรถนะ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นองค์รวม ลดที่จะมุ่งการสอนเนื้อหาความรู้จำนวนมาก ลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก ทำให้สถานศึกษามีพื้นที่ในการจัดการ เรียนรู้ที่สำคัญจำเป็นของบริบทได้มากขึ้นในการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ยึดหลักความเป็นเอกภาพของชาติในประชาคม โลก บนความแตกต่างบริบทเชิงพื้นที่ เน้นการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะบุคคลอย่างเป็นองค์รวมที่พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลง และสามารถฟื้นคืนสภาวะสมดุลได้ ด้วยหลักการสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) เพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Life - long Learning)
2. เป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงาน
3. เป็นหลักสูตรที่จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่หลากหลาย และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพหุปัญญาและธรรมชาติของผู้เรียน
4. เป็นหลักสูตรที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (Differentiated Instruction) บริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม
5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งใช้การประเมินเพื่อการพัฒนาและสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance) ที่เป็นธรรมเชื่อถือได้ เอื้อต่อการถ่ายโยงการเรียนรู้และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นตามระดับความสามารถ

จากการศึกษาลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะมีลักษณะสำคัญ คือ หลักสูตรฐานสมรรถนะสามารถกำหนดผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อจบหลักสูตร โดยใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระ การวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลทำให้การสอนเชื่อมโยงกับการประเมินผลและการรับรองคุณวุฒิ โดยมีเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อใช้ในการประเมินผลผู้เรียนที่แน่นอน อย่างไรก็ตามเนื่องจากหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมอย่างกว้าง ๆ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่จะเกิดกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ดังนั้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ

นักวิชาการของไทยได้นำเสนอแนวคิดโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ รายละเอียดดังต่อไปนี้

สวนันท์ แดงประเสริฐ และภาวพรรณ จำทับ (2562 : 29 - 31) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ ดังตาราง 8

ตาราง 8 โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ

1. คุณลักษณะของรายวิชา - รหัสวิชา - ชื่อวิชา - เนื้อหาสาระของรายวิชา - ระดับชั้น - ระยะเวลาที่ใช้/ภาคการศึกษา - รายวิชาพื้นฐาน - ข้อกำหนดของผู้เรียน - ระดับคุณวุฒิวิชาชีพ	2. บทเรียน โมดูล - รหัสโมดูล - ชื่อโมดูล - คำอธิบายรายละเอียด - ชื่ออาชีพ - คุณลักษณะของผลลัพธ์การเรียนรู้ - ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน - ทักษะและความรู้พื้นฐาน - ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์ประเมิน - รายละเอียดขอบเขตของบทเรียน - สาระการเรียนรู้ - ทักษะและความรู้ที่ต้องการ
3. วิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอน - วิธีการจัดการเรียนรู้ - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบฐาน	4. วิธีการประเมิน - แผนการประเมินตามสมรรถนะวิชาชีพ - คำแนะนำในการประเมิน

สมรรถนะ

- รายการเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งที่ใช้

ในการเรียนการสอน

ธีรพงษ์ วิริยานนท์ (2549 : 63) กล่าวว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะสำหรับผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ชื่อและรหัสของโมดูลการเรียนรู้ (Title and Code of Training Module) 2) คำอธิบายของโมดูล (Module Description) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เกณฑ์การประเมิน (Assessment Criteria) เนื้อหาสาระและบริบทสำคัญ (Content and Context) วิธีการเรียนรู้และการสอนประเมินผล และวิธีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้

สุชนา ฉัตรวิษุภะ (2553 : 279) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะการออกแบบจัดดอกไม้แบบสากล ประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตร สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตร วิธีการฝึกอบรม วิธีการประเมินผลการฝึกอบรม และโมดูลฝึกอบรมฐานสมรรถนะการออกแบบจัดดอกไม้แบบสากล

มลวิภา ภูตสนอง และคณะ (2555 : 49) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บผ้า ประกอบด้วย 1) ชื่อโมดูล (Module) 2) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) 3) เวลากลางที่ใช้ (ชั่วโมง) (No.of)

ชินินาถ สุขจันทร์ (2558 : 86) กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานในอาชีพ จะกำหนดสมรรถนะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ ประกอบด้วย 1) แผนภาพหน้าที่ 2) แผนผังสมรรถนะ 3) รายละเอียดหลักสูตร 4) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 5) หน่วยสมรรถนะ 6) แบบทดสอบ

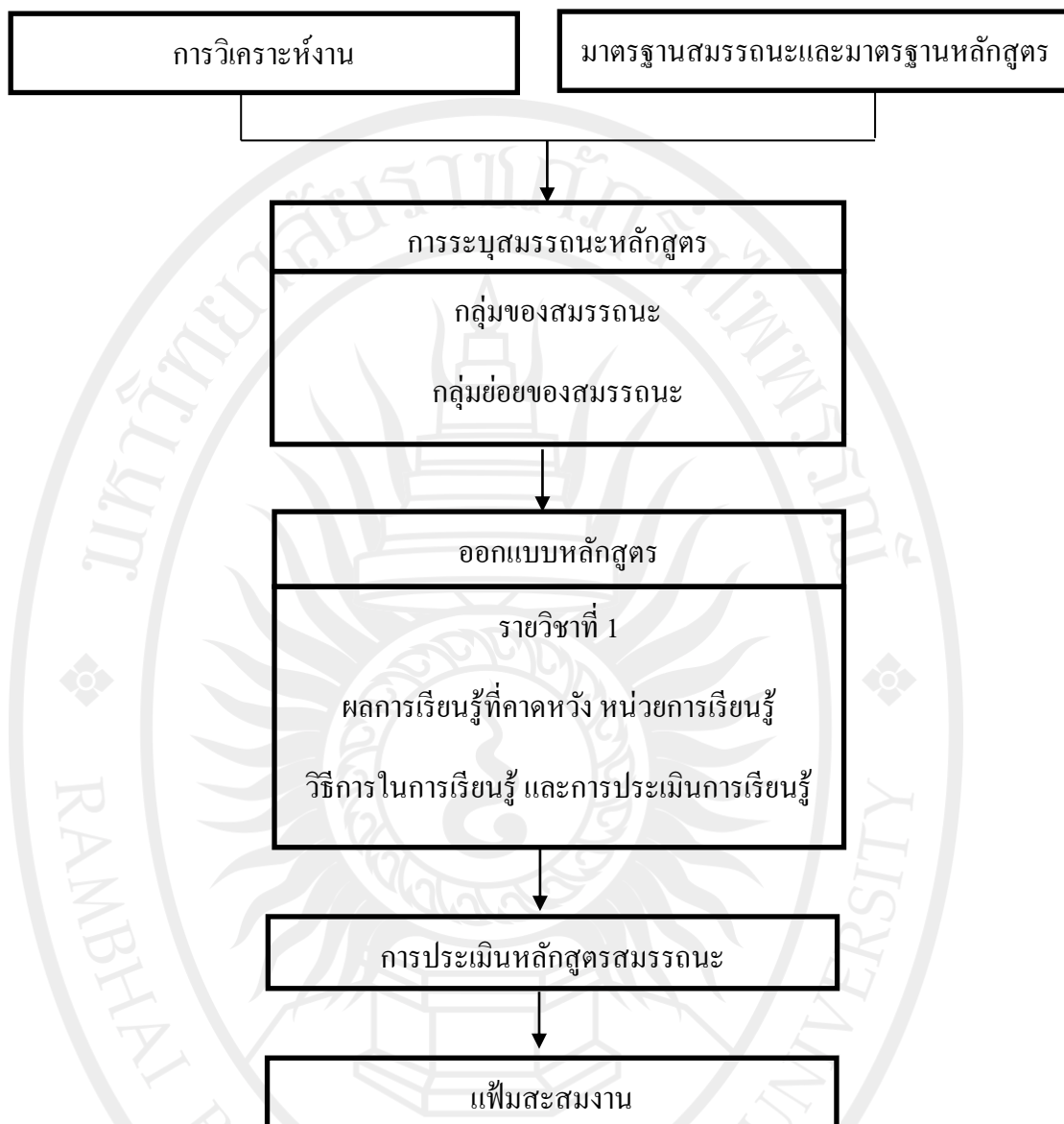
เพ็ญศิริ โภมกาย (2560 : 256) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย รายละเอียดของหลักสูตร ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลลัพธ์การเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย รายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้

จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่า โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ 1) การออกแบบหลักสูตร ประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร รหัสวิชา ชื่อวิชา เนื้อหาสาระ ระดับชั้น/คุณสมบัติของผู้เรียน ระยะเวลา 2) บทเรียน โมดูล ประกอบด้วย รหัสโมดูล ชื่อโมดูล คำอธิบายรายละเอียด ผลลัพธ์การเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ ทักษะและความรู้พื้นฐาน ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์การประเมิน รายละเอียดของบทเรียน สาระการเรียนรู้ ทักษะและความรู้ที่ต้องการ 3) วิธีการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ 4) วิธีการประเมินตามสมรรถนะ

แนวทางการสร้างและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ

คิม (Kim. 2015 : 285) ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้วยกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน 3 ขั้นตอน คือ 1) การระบุสมรรถนะ (Identifying Competencies) 2) การเชื่อมโยงสมรรถนะสู่รายวิชา (Linking Competencies to Courses) 3) การประเมินสมรรถนะตามหลักสูตร (Assessing Competencies in Curriculum)

โดย คิม (Kim. 2015 : 286) ได้กล่าวว่า กรอบเชิงทฤษฎีที่นำมาสู่กระบวนการพัฒนาและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะดังกล่าวนี้ เกิดจากแนวทางและกรณีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนหลักสูตรหรือโปรแกรมบนฐานสมรรถนะ (อาทิเช่น จากงานของ Calhoun, Rowney, Eng, & Hoffman. 2005; Center for Health Policy, Columbia University School of Nursing & Association of Teachers of Preventive Medicine. 2004; Chyung, Stepich, & Cox, 2006; Jones, Voorhees, & Paulson. 2002; Howard, Gladding, Kiguli, Andrews, & John. 2011) และขั้นตอนการพัฒนาและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะดังกล่าวนี้ และสามารถอธิบายได้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ที่มา : คิม (Kim, 2015 : 287)

อันดับที่ 1 ต้องทำการทบทวนมาตรฐานสมรรถนะที่ได้รับการพัฒนาจากองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ รวมถึงที่มีอยู่เดิมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานหลักสูตรที่ได้เคยมีการพัฒนาขึ้นมา ก่อนหน้านี้ นอกเหนือจากนั้นต้องทำการวิเคราะห์งานหลักสูตร โดยต้องสังเคราะห์ ทักษะสมรรถนะ และเป้าหมายที่ได้มีการระบุไว้ ซึ่งในการทบทวนในขั้นตอนนี้ จะทำให้ได้ชุดของข้อความที่บรรยายถึงสมรรถนะของนักเรียน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายความสำเร็จของหลักสูตร หรือของ โปรแกรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และชุดของข้อความบรรยายการปฏิบัติเหล่านั้น

ต้องถูกจัดเป็นกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่จนเป็นกลุ่มของสมรรถนะย่อยที่จะแสดงให้เห็นถึงทักษะที่นักเรียนจะต้องแสดงให้เห็นปรากฏออกมาได้

อันดับที่ 2 คือ การนำกลุ่มของสมรรถนะเหล่านั้นมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร โดยในการออกแบบต้องทำให้ข้อความบรรยายการปฏิบัติมีสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาที่กำหนดขึ้น และสำหรับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละหน่วยการเรียนรู้รวมถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้นก็ต้องนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาที่ได้สร้างขึ้นมาด้วยเช่นเดียวกัน

อันดับที่ 3 จะเป็นการประเมินผลโปรแกรมหรือหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้น โดยจะทำการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร โดยพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผ่านแฟ้มสะสมงาน

การระบุสมรรถนะ (Identifying Competencies)

สมรรถนะ ไม่ถือเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องระบุนรายละเอียดของความรู้ ทักษะ หรือความสามารถพื้นฐาน หรือวิธีการเรียนรู้ หรือเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ แต่สิ่งที่จะต้องแสดงคือกรอบของผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่คาดหวังให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียน และต้องสามารถทำการวัดประสิทธิภาพของผลลัพธ์การปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้ด้วยดังนั้น หลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงเป็นการจัดทำสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่ผู้สร้างหลักสูตรคาดหวังให้เกิดขึ้น โดยต้องระบุหลักการตรวจสอบเชิงประจักษ์ สำหรับการประเมินผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่กำหนดให้ปฏิบัติงานนั้น ๆ ด้วย

การเชื่อมโยงสมรรถนะสู่หลักสูตร (Linking Competency to Curriculum)

ขั้นตอนต่อไป คือ เป็นการวางแผนว่า นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร โดยต้องตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ คือ

1. เนื้อหาที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรนี้ คือ อะไรบ้าง
2. วิธีการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะดำเนินการอย่างไร

คำถามทั้งสองถือเป็นคำถามนำสู่กิจกรรมที่สำคัญ 2 ส่วน ด้วยกัน คือ การพัฒนารายวิชา และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 การพัฒนารายวิชา ซึ่งแต่ละรายวิชา จะมีการนำเสนอขอบเขตคำอธิบายรายวิชาการจัดโครงสร้างรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงการระบุแหล่งเรียนรู้ การมอบหมายงาน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้เข้าใจในเบื้องต้น แต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือแต่ละ โมดูล จะเขียนแผน

การจัดการเรียนรู้ ครอบคลุม สาระสำคัญ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ และการมอบหมายงาน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้เข้าใจแนวทางในแต่ละโมดูล เป็นต้น

2.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หรือการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา ซึ่งกลยุทธ์และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะ ต้องเน้นการปฏิบัติ ซึ่งต้องมีสภาพเสมือนใกล้เคียงกับสภาพการปฏิบัติงานจริงเท่าที่จะเป็นไปได้

3. การประเมินสมรรถนะ

เป้าหมายสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ คือ นักเรียนต้องมีความรู้ มีทักษะ และมีความสามารถตามความต้องการเฉพาะของวิชาชีพ เพื่อเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความต้องการเฉพาะของวิชาชีพและโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีโครงสร้างของการเชื่อมโยง ความรู้ ทักษะ ความสามารถกับการประเมินแบบอิงเกณฑ์ โดยคำถามสำคัญที่นำไปสู่การประเมิน มีด้วยกัน 2 ประการ คือ 1) นักเรียนเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่ 2) ถ้านักเรียนเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด สามารถยืนยันได้หรือไม่ว่า เกิดผลมาจากหลักสูตรฐานสมรรถนะที่นำไปใช้จริง

มีวิธีการประเมินที่หลากหลายที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินสมรรถนะ ซึ่งการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ถือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลซึ่งนำมาใช้ได้ทั้งเป็นการประเมินระหว่างเรียนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยแฟ้มสะสมงานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนเห็นรายละเอียดของการดำเนินการตลอดกระบวนการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการประเมินตนเอง นอกจากนี้ยังได้รับการยืนยันว่า แฟ้มสะสมงาน สามารถใช้เป็นวิธีการประเมินที่ดีสำหรับการประเมินสมรรถนะของนักเรียน โดยทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการที่ต้องแสดงหลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานซึ่งเป็นร่องรอยของการเรียนรู้และแสดงร่องรอยของกระบวนการและวิธีการที่มีการพัฒนาและได้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นได้อีกด้วย แมคมัลเลน และเชพเพิร์ด (McMullen and Shepherd, 2006 : 294)

ดังนั้นหลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ จึงเลือกใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะของนักเรียน โดยนักเรียนจะต้องจัดทำแฟ้มสะสมงานเป็นร่องรอยเพื่อระบุ หรือแสดงให้เห็นถึงการได้มาของผลการปฏิบัติงานและแสดงถึงความเชี่ยวชาญของนักเรียนตามสมรรถนะที่หลักสูตรคาดหวัง โดยกำหนดให้นำเสนอให้ครอบคลุม 3 องค์ประกอบต่อไปนี้ คือ 1) หลักฐานความสามารถตามสมรรถนะที่หลักสูตรคาดหวัง 2) การเขียนบรรยายเพื่อสนับสนุนให้เห็นว่าเกิดการพัฒนาในสมรรถนะที่หลักสูตรคาดหวัง 3) การประเมินตนเอง

ครุทซ์ (Kurtz, 2010 : 1 - 11) กล่าวว่า การออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะมี 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกสมรรถนะ คือความสามารถหรือความถนัดของบุคคลนั้น ๆ โดยสมรรถนะสามารถแยกออกเป็นสมรรถนะย่อย ๆ ได้อีก และสามารถแยกเป็นระดับต่าง ๆ
2. การกำหนดความสำคัญ เป็นการกำหนดความสำคัญของงานนั้น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดสมรรถนะอย่างชัดเจน
4. การแยกกลุ่มสมรรถนะ เป็นการแยกความสามารถแต่ละสมรรถนะของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดความสามารถ ซึ่งแบ่งความสามารถตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
6. ความแตกต่างของวัฒนธรรม เป็นการอธิบายถึงการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมของภาษา และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล
7. ระบุเนื้อหาสาระที่สำคัญ เป็นการกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะสำคัญต่าง ๆ
8. การวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการประเมินข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ต้องการระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวทางการสร้างและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ จากนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้เลือกและนำแนวทางการสร้างและออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะของกิม (Kim, 2015 : 285) มาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) การระบุสมรรถนะ 2) การเชื่อมโยงสมรรถนะสู่รายวิชา

การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะซึ่งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะสามารถดำเนินการได้บนแนวทางที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งในการนำกรอบสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนนั้น มีหลักการสำคัญดังนี้

1. สมรรถนะหลักทุกด้านสามารถพัฒนาผู้เรียนได้หลายลักษณะ ทั้งพัฒนาผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรในโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน

2. สมรรถนะหลักทุกด้านสามารถพัฒนาผู้เรียนผ่านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ในทุกกลุ่มสาระ และอาจจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ (Subjects/Disciplines/Areas) ได้ไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังพัฒนาผ่านสาระที่เป็นเรื่องราวเหตุการณ์และประเด็นสำคัญในปัจจุบัน (Current Issues) บริบท (Context) รวมทั้งประสบการณ์และกิจกรรม (Experiences & Activities)

3. ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอาจจะผสมและบูรณาการหลาย ๆ สมรรถนะทั้งที่เป็นสมรรถนะย่อยในสมรรถนะหลักอื่น ๆ

4. ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะใด ๆ นั้น ผู้สอนต้องวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ความรู้ที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งเลือกมาจากเนื้อหาสาระมโนทัศน์ของศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ

4.2 ทักษะที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งเลือกมาจากทั้งทักษะสำคัญของศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ และทักษะที่เป็นองค์ประกอบหลักของสมรรถนะ

4.3 เจตคติ คุณลักษณะนิสัย แรงจูงใจ ฯลฯ ที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะ

4.4 สถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะนำสมรรถนะที่ต้องการไปใช้ หลังจากนั้นจึงนำสมรรถนะมาแตกเป็นสมรรถนะย่อยตามลำดับการเรียนรู้เพื่อออกแบบผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes/Specific Competencies) และออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ และสามารถนำความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

แนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 233) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ หมายถึง การวางแผนการสอนของ หลักสูตรรายวิชาที่เกิดจากการศึกษาและกำหนดแนวทาง และวิธีการตั้งแต่ก่อนการสอน ขณะดำเนินการสอน และหลังการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้ผ่านการเรียนจบหลักสูตร รายวิชานั้นแล้วสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายของจุดประสงค์รายวิชาและสมรรถนะรายวิชา องค์ประกอบของการจัดทำแผนการสอนฐานสมรรถนะ แบ่งได้เป็น 4 องค์ประกอบ ซึ่งจัดเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ชั้นศึกษาและจัดเตรียมทรัพยากรพื้นฐาน การวางแผนด้วยการเริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ตลอดจนจัดเตรียมทรัพยากร นับเป็นองค์ประกอบที่เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก ภารกิจที่จะต้องทำในขั้นตอนนี้มีดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หัวเรื่อง ตลอดจนขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดอย่างคร่าว ๆ ในหลักสูตร

1.2 สํารวจและวินิจฉัยผู้เรียน

1.3 สํารวจทรัพยากรอื่น ๆ เช่น งบประมาณสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์สาธิต อุปกรณ์ช่วยสอน เป็นต้น

1.4 สํารวจสภาวะแวดล้อม ตลอดจนความรู้ความสามารถของผู้สอนที่จะต้องนำมาใช้ในการพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดต่อไป

2. ชั้นกำหนดแนวทางและวิธีการ ภายหลังจากศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้แล้วก็จะนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดวิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอน ภารกิจที่จะต้องกระทำในขั้นตอนนี้มีดังนี้

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2 กำหนดวิธีนำเข้าสู่บทเรียนและการสร้างแรงจูงใจ

2.3 กำหนดวิธีสอนในแต่ละขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์

2.4 กำหนดสื่อการเรียนการสอน พร้อมกับการจัดเตรียมสื่อที่จำเป็นไว้ให้พร้อม

2.5 กำหนดเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน

กำหนดวิธีการประเมินผลผู้เรียน ตลอดจนเลือกและสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ใบงาน แบบทดสอบ เป็นต้น

3. ชั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการนำสิ่งที่ได้ศึกษาจัดเตรียมไว้มาใช้ในขั้นตอนนี้จะต้องพยายามใช้วิธีการที่จัดเตรียมไว้ ผู้สอนจะต้องใช้ความรู้และทักษะในการนำการเรียนให้สำเร็จผลตามเป้าหมายและวิธีการ

4. ชั้นการประเมินผล เป็นขั้นของการตรวจสอบผลว่า ปฏิบัติการที่ผ่านมาเป็นเช่นไร ผู้เรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด การเตรียมการในขั้นนี้จะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้า เมื่อถึงขั้นตอนนี้ก็จะป้อนข้อมูลกลับไปยังผู้เรียนเพื่อปรับความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปตามเป้าหมายจากองค์ประกอบ ของการจัดระบบในการวางแผนการสอนดังกล่าว จะเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อกำหนดขั้นตอนการจัด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เป็นระบบ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาหลักสูตร วัตถุประสงค์ทั่วไป ตลอดจนขอบเขตเนื้อหา

4.2 ศึกษาวินัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

4.3 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4.4 เลือกวิธีการสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอน

4.5 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

4.6 ประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

4.7 ศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงวิธีสอนในครั้งต่อไป ผู้สอนจะต้องมีการวางแผนไว้ในทุกขั้นตอนอย่างละเอียดล่วงหน้า เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนได้มากที่สุด และในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจะสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสภาพแวดล้อม โดยผู้สอนจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นก่อนการสอน ขณะดำเนินการสอน และประเมินผลความก้าวหน้าเป็นลำดับสุดท้าย

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

ศุวิทย์ มูลคำ (2551 : 63) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ส่วนประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ อาจอยู่ในรูปของความเรียงหรือตาราง หรือทั้งความเรียงและตารางรวมกันก็ได้ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบได้ตามความเหมาะสม จะเห็นว่าแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนนำหรือหัวแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนประกอบที่แสดงให้เห็นภาพรวมของแผนฯ ว่าเป็นแผนฯ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด เรื่องอะไร ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนานเท่าใด

ส่วนที่ 2 ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ (องค์ประกอบสำคัญ) ได้แก่ 1) สาระ 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) สาระสำคัญ 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ประกอบด้วยจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง 7) สาระการเรียนรู้เนื้อหา 8) กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ 9) สื่อ นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

ส่วนที่ 3 ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้สอนใช้บันทึกการสังเกตที่พบจากการนำแผนไปใช้ เช่น ปัญหาและแนวทางในการแก้ไข กิจกรรมเสนอแนะ และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนฯ

ในการนำไปใช้ต่อไป อีกส่วนหนึ่งของท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน แบบทดสอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้น ๆ เป็นต้น

สุวิมล สุวรรณจันดี (2554 : 12) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ส่วนนำ หรือหัวของแผนการจัดการเรียนรู้ ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การสรุป สื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล เอกสารประกอบการสอน บันทึกผลหลังสอน

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552 : 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเขียนตามลำดับองค์ประกอบและหากขาดองค์ประกอบใดก็มิอาจทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์จากการศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบของแผน โดยทั่วไปจะมี 7 องค์ประกอบดังนี้

1. สารสำคัญ เป็นการเขียนในลักษณะเป็นความคิดรวบยอด หรือ Concept
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทุกพฤติกรรมในแต่ละแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ แล้วบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตัวชี้วัด และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย
3. สารการเรียนรู้ เป็นการเขียนเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุวิธีสอน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้อย่างไร เมื่อเรียนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติในแต่ละรายชั่วโมงอย่างชัดเจน
5. สื่อ แหล่งการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน มีใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกทักษะการเรียนรู้เอกสารเพิ่มเติมสำหรับผู้สอนตามความเหมาะสมและบอกแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
6. การวัดและประเมินผล ทุกแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง การวัดและประเมินผล ทุกแผนการจัดการเรียนรู้จะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลคือ หลักฐานการเรียนรู้ ร่องรอยการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผล
7. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(2560 : 277) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเอกสารรายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ สมรรถนะ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เวลา สื่อการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

จากการศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จะเห็นว่า มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน พบว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผล หลังสอน สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้ มีทั้งหมด 2 แผน แต่ละแผน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) สมรรถนะเฉพาะ และสมรรถนะเฉพาะย่อย 2) สมรรถนะหลัก 3) สาระสำคัญ 4) สมรรถนะประจำหน่วย 5) เนื้อหาสาระ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อการเรียนรู้ 8) การวัดและการประเมินผล และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ระดับรายชั่วโมง มีทั้งหมด 10 แผน ใช้สอนแผนละ 2 ชั่วโมง แต่ละแผนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) สาระสำคัญ 2) สมรรถนะหลัก 3) สมรรถนะเฉพาะ 4) สมรรถนะเฉพาะย่อย 5) สมรรถนะประจำหน่วย 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) วัสดุ/อุปกรณ์ 8) วิธีการดำเนินกิจกรรม 9) การวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียน

การวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพ การเรียนรู้ตามจุดประสงค์สมรรถนะที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ แตกต่างกันไป โดยการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นกลวิธีในการวัดผล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้เรียนเรียนรู้ และมีความมั่นใจในการประเมินตนเองและผู้เรียนอื่น (Self-assessment และ Peer-assessment) เพื่อความเข้าใจในสมรรถนะของตนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถกำหนดแนว ในการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงแต่การให้คุณค่า ของผลสัมฤทธิ์เท่านั้น แต่เป็นขั้นตอนแรกในการนำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ตามโมเดลการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Jones, 2005 : 11)

สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 27) ได้กล่าวถึงแนวโน้มของการประเมินผลการเรียนรู้จะอยู่บนพื้นฐาน ของวิธีการต่อไปนี้

1. รายวิชาเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ ควรใช้การประเมินที่ใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นฐาน (Performance-based Assessment) โดยเน้นการให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ทักษะและบูรณาการเข้ากับการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนในสภาพที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
2. การประเมินจะอิงข้อมูลเชิงคุณภาพ หลักฐานที่ใช้มีความหลากหลายและสิ่งที่ถูกประเมินเป็นพหุมิติ เช่น ความรู้ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม จิตสำนึกต่อสังคม
3. การประเมินต้องอิงกับบริบทของท้องถิ่น
4. การประเมินต้องวัดผ่านพฤติกรรม ผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การประเมินจึงต้องยึดหลัก การเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลา มุ่งเน้น การประเมินเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้อง กับสภาพความเป็นจริงที่จะส่งผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน ตรวจสอบได้ อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพความเป็นจริงได้

ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554 : 9 - 11) กล่าวว่า iva การวัดและประเมิน Competency แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่ม คือ

1. Tests of Performance เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้รับการทดสอบทำงานบางอย่าง เช่น การเขียนอธิบายคำตอบ การเลือกตอบข้อที่ถูกที่สุด หรือการคิดว่าถ้ารูปทรงเรขาคณิตที่แสดงบนจอหมุนไปแล้วจะเป็นรูปใด แบบทดสอบประเภทนี้ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can Do) ภายใต้งื่อนไขของการทดสอบ ตัวอย่างของแบบทดสอบประเภทนี้ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางสมองโดยทั่วไป (General Mental Ability) แบบทดสอบที่วัดความสามารถเฉพาะ เช่น Spatial Ability หรือความเข้าใจด้านเครื่องยนต์กลไก และแบบทดสอบที่วัดทักษะหรือความสามารถทางด้านร่างกาย
2. Behavior Observations เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบในบางสถานการณ์ แบบทดสอบประเภทนี้ต่างจากประเภทแรกตรงที่ผู้เข้ารับการทดสอบไม่ต้องพยายามทำงานอะไรบางอย่างที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีแล้ว แต่จะวัดจากการสังเกต และประเมินพฤติกรรมในบางสถานการณ์ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการเข้าสังคม พฤติกรรมการทำงาน การสัมภาษณ์ที่อาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย
3. Self Reports เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความรู้สึกทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบสอบถาม แบบสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ การตอบคำถามประเภทนี้อาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ตอบก็ได้

การทดสอบบางอย่าง เช่น การสัมภาษณ์อาจเป็นการผสมกันระหว่าง Behavior Observations และ Self Reports เพราะการถามคำถามในการสัมภาษณ์อาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิด และทัศนคติ ของผู้ถูกสัมภาษณ์และในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็สังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556 : 3) กล่าวว่า การประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ ไม่ได้ดีไปกว่าหรือแตกต่างไปจากวิธีการประเมินแบบเดิม (Traditional Assessment) หรือแบบอื่น ๆ เพียงแต่การประเมินแบบฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่กำหนด

ในการฝึกอบรมหรือศึกษาทางวิชาชีพการประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติ (Performance - based Assessment) เน้นที่กระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติ ซึ่งมักจะประเมินทักษะ 4 ด้าน คือ

1. ทักษะตามภาระงาน (Task Skills) ความสามารถในการปฏิบัติภาระงานแต่ละชิ้น
2. ทักษะการจัดการ (Task Management Skills) ความสามารถในการจัดการกับภาระงาน และกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติภายใต้งานนั้น ๆ

3. ทักษะในสถานการณ์อุปสรรคปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (Contingency Skills) การประเมินทักษะใช้ได้ดีโดยกำหนดสถานการณ์จำลอง

4. ทักษะตามบทบาทและงานที่รับผิดชอบและสภาพแวดล้อม (Job / Role Environment) รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 ง : 73 - 74) กล่าวว่า กระบวนการประเมินสมรรถนะมีดังนี้

1. เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และมีการประเมินให้ความสำคัญกับการประเมินแบบย่อย (Formative Assessment) อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าวินิจัย จุดเด่น จุดด้อย ของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนไปด้วย ในขณะเดียวกันต้องมีการสอบสรุป (Summative Assessment) เพื่อวัดและตัดสินกระบวนการเรียนรู้ (The End of Learning Process) ตอนเรียนจบรายวิชา

2. ใช้การอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) วัดความสำเร็จในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ใช้ศักยภาพตามความสามารถโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นและตัดสินแบบอิงกลุ่ม

3. ประเมินสมรรถนะที่สำคัญก่อน (Crucial Outcomes) เพราะผลการเรียนรู้ การปฏิบัติของทุกสมรรถนะ มีความสำคัญไม่เท่ากัน บางสมรรถนะอาจมีความสำคัญกว่าอีกสมรรถนะหนึ่ง ที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้และการประเมินผล

4. บูรณาการสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะ หรือหน่วยสมรรถนะย่อยออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะต้องสอนหรือประเมินผลแยกแต่ละสมรรถนะ เพราะในการจัดเนื้อหาการสอนแต่ละหน่วยอาจต้องเกี่ยวข้องกับสมรรถนะต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกัน

กิตติพงษ์ เลิศเลียงชัย (2547 : 6) ได้กล่าวว่า การประเมินสมรรถนะมีหลายวิธีที่จะสามารถชี้ให้เห็น ได้ว่า บุคคลนั้นมีสมรรถนะแต่ละเรื่องอยู่ในระดับใด หลักทั่วไปจะใช้วิธีการดังนี้

1. ให้ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถของตนเองก่อน จากนั้นค่อยประเมินผู้ใต้บังคับบัญชา แล้วหาข้อสรุปร่วมกันว่าสมรรถนะของบุคคลนั้นอยู่ในระดับใด

2. กรณีที่การประเมินมีความเห็นแตกต่างกัน อาจจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น

2.1 พิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมที่ผ่านมาประกอบการประเมินใช้วิธีสอบเป็นตัววัดผลการประเมินได้ เช่น สมรรถนะในเรื่องของความรู้

2.2 พิจารณาจากพฤติกรรมและวิธีการทำงาน การแก้ไขปัญหาการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงถึงพฤติกรรมและบทบาทของเขาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า STAR Technique คือ

S = Situation ให้ผู้ใต้บังคับบัญชากล่าวถึงการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละเรื่องที่ต้องการประเมิน

T = Task ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใดบ้าง A = Action ผู้ใต้บังคับบัญชามีกิจกรรมในการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

R = Result ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นจริงหรือไม่

3. ผลการประเมินสมรรถนะจะเป็นเรื่อง ๆ ไปไม่สามารถเฉลี่ยกันได้ว่ามีการมีระดับความสามารถในสมรรถนะเรื่องนี้มากสามารถทดแทนสมรรถนะในเรื่องที่ขาดได้

ผลการประเมินสมรรถนะบ่งชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลที่มีระดับสมรรถนะที่แตกต่างกัน ดังที่ ชนะ กสิภรณ์ (2546 : 21) เสนอแนวคิดคุณสมบัตินักเรียนอาชีวศึกษา แนวใหม่ (Thai Vocational Qualifications: TVQ) 6 ระดับ โดยยึดสมรรถนะเป็นฐานและแบ่งเป็น 6 ระดับ เป็นรูปแบบการพัฒนาคนที่เรียกว่า “การเรียนรู้การฝึกอบรบระบบฐานสมรรถนะ” (Competency-based Education and Training) มีรายละเอียดสมรรถนะแต่ละระดับ

การสร้างแบบทดสอบวัดผลการประเมินสมรรถนะ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2544 : 7) ได้กล่าวว่าการสร้างเครื่องมือวัดผลงานด้านทักษะปฏิบัติ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านใด
2. กำหนดลักษณะของงานที่จะประเมิน
3. กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่ต้องการได้
4. สร้างเครื่องมือ
5. กำหนดวิธีการให้คะแนน

สุวิมล ว่องวานิช (2547 : 18 - 20) กล่าวถึง เครื่องมือในการทดสอบวัดทักษะปฏิบัติ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ใช้การทดสอบ และประเภทที่ไม่มีการทดสอบ

1. เครื่องมือประเภทที่ใช้การทดสอบ

1.1 แบบทดสอบข้อเขียน สามารถทดสอบการทำงานเป็นรายคนได้สะดวก เก็บข้อมูลได้เร็ว ไม่เสียเวลา มีความเป็นปรนัยสูง ข้อเสียคือ วัดทักษะการทำงานได้เป็นบางส่วน แบ่งออกได้ดังนี้

1.1.1 แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เขียนตอบ

1.1.2 แบบทดสอบให้อธิบายกระบวนการทำงาน หรือการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการ อธิบายประสบการณ์ หรือวิธีการปฏิบัติเป็นการวัดกระบวนการทำงาน

1.2 แบบทดสอบปากเปล่าทดสอบทีละคนเหมาะกับใช้ในสถานการณ์ต่อไปนี้

1.2.1 ต้องการตรวจสอบความมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเฉพาะงานกลุ่ม

1.2.2 ตรวจสอบผู้เรียนได้ปฏิบัติงานนั้นด้วยตนเองหรือไม่

1.2.3 ต้องการตรวจสอบทักษะการทำงาน

2. เครื่องมือประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช้การทดสอบการวัดทักษะปฏิบัติที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การให้ผู้ถูกทดสอบมีโอกาสปฏิบัติจริง การสังเกตพฤติกรรมการทำงานของบุคคล เหล่านั้นแล้วจดบันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคล ข้อมูลจะมีความตรงวัดได้จากการเห็นผู้ที่ถูกทดสอบกำลังปฏิบัติงานจริง การเก็บ บันทึกพฤติกรรมผู้เรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยการใช้มาตราประมาณค่า แบบบันทึกพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ แผนภูมิการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่ใช้กันมากได้แก่ มาตราส่วนประมาณค่า

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2549 : 236 - 240) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบสังเกตว่าเป็นวิธีที่นิยมกันมาก โดยเฉพาะครูหรือบุคคลที่ทำหน้าที่ในการวัดผลการศึกษา การสังเกตเป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูล

โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในลักษณะของการเฝ้าดูศึกษาเหตุการณ์ปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งที่สังเกตหรือพฤติกรรมของสิ่งที่ต้องการศึกษาอาจจะเป็นลักษณะบุคลิกภาพ การใช้คำพูด ภาษาท่าทาง กิจกรรม ทักษะและความสามารถและสภาพแวดล้อม ข้อมูลจะถูกตั้งเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่สังเกต ผู้สังเกต และผู้ถูกสังเกต โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล

สำหรับแบบสังเกต ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสังเกตในสิ่งที่สังเกตได้ และจะต้องดำเนินการบันทึกรายละเอียดของข้อเท็จจริงทันที เพื่อป้องกันการลืม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต มีดังนี้

1. แบบบันทึกหรือตารางจดบันทึก เป็นแบบบันทึกข้อมูลโดยจัดทำในรูปตารางเพื่อให้สะดวกต่อการบันทึก
2. แบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบบันทึกการสังเกตที่มีการกำหนดรายการ หรือสิ่งที่ต้องการสังเกตไว้ล่วงหน้าแล้วให้ผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้น หรือไม่เกิดขึ้นตามรายการที่กำหนดไว้ และอาจบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมด้วยก็ได้
3. แบบประมาณค่า เป็นแบบประเมินคุณลักษณะของสิ่งที่ประเมินที่ได้จากการสังเกต ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการประเมินค่าแบบให้คะแนน

ประเภทของการสังเกต แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation) เป็นการสังเกตที่ได้กำหนดเรื่องราวหรือขอบเขตเนื้อหาไว้ล่วงหน้าแน่นอนว่าจะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์อะไรบ้าง มีการเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการสังเกตไว้ล่วงหน้า และจะสังเกตเฉพาะข้อมูลหรือ เรื่องราวที่กำหนดไว้เท่านั้น
2. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) เป็นการสังเกตที่ไม่มี การกำหนดเรื่องราวหรือขอบเขตของเนื้อหาไว้ล่วงหน้า เป็นการสังเกตอย่างอิสระ ผู้สังเกต จะสังเกตอย่างคร่าว ๆ การสังเกตวิธีนี้จะมีความยุ่งยากในการวิเคราะห์ข้อมูลการแยกประเภทข้อมูล ซึ่งเหมาะสำหรับการสังเกตในเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนและเหมาะสมสำหรับผู้ที่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพียงพอที่จะวางหลักเกณฑ์หรือโครงสร้างในการสังเกต

ชวลิต ชุกาแพง (2553 : 135 - 136) ได้กล่าวถึง เครื่องมือการประเมินการปฏิบัติงานแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือประเภทที่ใช้ในการวัดกระบวนการปฏิบัติงานเป็นการวัดกระบวนการปฏิบัติงานเน้นที่ทักษะความสามารถในการทำงาน ความถูกต้องของการปฏิบัติ ลำดับการทำงาน วิธีการวัดที่มีความเที่ยงตรง คือ การใช้การสังเกต ประเมินพฤติกรรมการทำงาน เครื่องมือที่ใช้

ในการสังเกตที่นิยมใช้มาก ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ระเบียบพฤติกรรม (Anecdotal Record) มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) เป็นต้น

2. เครื่องมือประเภทที่ใช้ในการวัดผลงาน สำหรับการวัดคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนทำส่ง ไม่ว่าจะเป็นผลงาน รายงานการทดลอง (Lab Report) Work Sample โครงการงาน

พัชรินทร์ ประทุมมาลี (2556 : 49) สรุปไว้ว่า การวัดผลด้านทักษะปฏิบัติ เป็นการวัดความรู้ความสามารถจากการปฏิบัติงานหรือการประเมินตามสภาพจริงหรือการประเมินจากแฟ้มสะสมงานการสร้างเครื่องมือวัดทักษะปฏิบัติ เริ่มจากการศึกษาหลักสูตร กำหนดลักษณะงาน และเงื่อนไขสร้างเครื่องมือ และกำหนดวิธีการให้คะแนน

วรุณยุพา เทพสุภรณ์กุล (2560 : 64) สรุปไว้ว่า การวัดผลด้านทักษะปฏิบัติต้องมีการจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริงและผู้สอนใช้วิธีการสังเกตในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนในระหว่างการปฏิบัติงาน ดังนั้น การวัดทักษะการปฏิบัติส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับเตรียมการเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติ กระบวนการวัดผลด้านทักษะปฏิบัติ

จากการศึกษาแนวคิดการสร้างเครื่องมือวัดผลงานด้านทักษะปฏิบัติจากนักวิชาการหลายท่านสามารถสรุปได้ว่า เครื่องมือวัดผลงานด้านทักษะปฏิบัติมีหลายแบบ เช่น เครื่องมือประเภทที่ใช้การทดสอบ เช่น แบบทดสอบข้อเขียน แบบทดสอบปากเปล่า และเครื่องมือประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การทดสอบ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต เช่น แบบบันทึกหรือตารางจดบันทึก แบบตรวจสอบรายการ และเครื่องมือที่นิยมใช้คือแบบประมาณค่า สำหรับงานวิจัยฉบับนี้การวัดผลประเมินสมรรถนะ จะใช้การประเมินผลตามสภาพจริง โดยอิงเกณฑ์การประเมิน (Rubric) โดยครูเป็นผู้ประเมินหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

คาฟโฟ และเกอร์ (Camuffo and Gerli, 2004 : 240 - 257) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถนะของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของประเทศอิตาลี มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของประเทศอิตาลี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถาบันการศึกษา ผู้บริหารในการดำเนินงานธุรกิจ และศิษย์เก่าที่มี ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของประเทศอิตาลี คือ สมรรถนะการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การคิดวิเคราะห์

การวางแผน การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ข้อมูล ความเอาใจใส่ความร่วมมือร่วมใจ การควบคุมตนเอง การคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การปรับตัวให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้การเจรจาต่อรอง

ไกเซอร์ และคณะ (Kesier and et al. 2004 : 181 - 194) ได้ทำการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาหรือทางด้านสาขาอาชีพของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยใช้เทคนิคการประเมินแบบ “Technical Education Curriculum Assessment; TECA” ที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการตัดสินคุณภาพของหลักสูตรการศึกษาทางด้านการอาชีวศึกษาหรือหลักสูตรทางด้านเทคนิคและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของช่างเทคนิคให้เทียบเท่ามาตรฐานสากลที่กำหนด ซึ่งการประเมินจะต้องผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน โดยจะมีการนำทฤษฎีของ Finch & Crunkilton, Scans และ Wiggins & McTighe มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันของทั้ง 3 ขั้นตอน ซึ่งจะประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ขั้นการตอบสนองประสบการณ์ทางการศึกษา (Responsive Educational Experiences) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างความเข้าใจเชิงลึก (Deep Understanding) และขั้นตอนที่ 3 ขั้นความสัมพันธ์ที่ต้องนำไปใช้ในการทำงาน (Relationship to Work)

มาสดุคิ (Masduqi, 2006 : 112 - 121) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ตั้งแต่ปี 2004 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะได้รับความสนใจและความร่วมมือจากผู้สอนอย่างมากและได้รับการยืนยันจากผู้สอนว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการสอนของสอนได้ดีหลักสูตรแบบเดิม

เขา (Chao, 2011 : 119 - 135) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบฐานสมรรถนะในการพัฒนาสมรรถนะระดับสูง ในปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะในระดับ High - level ได้กลายเป็นหนึ่งในข้อจำกัด ที่สำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงของประเทศจีนให้พัฒนาบุคลากรในประเทศที่มีประสิทธิภาพ ตามที่ปัจจุบันแผนการพัฒนากุศลกรและ โครงสร้างของจีน ทำให้มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาในเชิงลึก ในการพัฒนาความสามารถในระดับ High - level จากรูปแบบฐานสมรรถนะ ในการสร้างระบบและรูปแบบ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการพัฒนาขีดความสามารถในระดับ High - level เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนา งานวิจัยนี้เป็นกรอบในการพัฒนาระบบของสมรรถนะระดับสูง มีการยกระดับของการ พัฒนาสมรรถนะระดับสูงที่อยู่บนฐานของรูปแบบคุณภาพและความสามารถ แต่ต้องยอมรับว่ามีการ จัดเตรียมเครื่องมือหรือวิธีการไว้ในแต่ละหน้าที่ในการทำงานที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องตามความเป็นจริง เพื่อปรับปรุงให้เป็นที่ไปในรูปแบบที่ถูกต้อง

โดยมีการใช้เครื่องมือในแต่ละอย่าง อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินการเชื่อมโยงสำหรับ
สิ่งที่ดีที่สุดในการพัฒนาระบบบนฐานสมรรถนะ

นัน และริน (Nan and Lin, 2011 : 128 - 142) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติของ
การเรียนการสอนช่างอิเล็กทรอนิกส์ ที่เน้นมุ่งสู่สมรรถนะอาชีพ โดยพบว่าการศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงควรจะเป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการประกอบอาชีพ
อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการเป็นมืออาชีพ โดยได้ทำการรวบรวมการเรียนรู้ สร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อมุ่งสู่การเป็นมืออาชีพที่มีสมรรถนะอาชีพ ประกอบด้วย ทฤษฎีของหลักสูตร
ช่างอิเล็กทรอนิกส์ คุณลักษณะของการปฏิบัติงาน อุดมการณ์ เจตคติ แนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน
ร่วมกับการทำงานที่แท้จริงในสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน
ได้มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นความสามารถในการพัฒนา ให้มีความก้าวหน้า มีการเรียนการสอน
ในห้องปฏิบัติการเสมือนจริง การประเมินผล และการ ตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่ม
สมรรถนะในการประกอบอาชีพของผู้เรียน โดยถึงแม้ว่าเมื่อเวลา ผ่าน ไปการปฏิบัติ
ทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ จะยังคงเป็นข้อกำหนดที่มีคุณภาพ มีความเป็นมืออาชีพ มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการมากยิ่งขึ้น

วูสท์ และคณะ (Voogt and et al. 2012 : 299 - 321) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตร
แห่งชาติที่มีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะและ
ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้มีการนำเอากรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิ จำนวน 8 กรอบ มาใช้เป็นแนวทางในการอธิบายข้อมูลและการวิเคราะห์สมรรถนะและ
ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยได้มีการนำเอากรอบหลักสูตร
ของทราเวอร์ส และเวสต์บิวรี่ (Travers & Westbury) มาใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบความสอดคล้อง
ระหว่างตัวกำหนดในแนวนอนและแนวตั้ง จากการวิเคราะห์การจัดการศึกษาในประเทศต่าง ๆ
(สหภาพยุโรป รัฐสมาชิกกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (Organisation for Economic Co-operation and
Development; OECD) ที่มีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 นั้น

งานวิจัยในประเทศ

โส สุเพ็ช (2557 : 124 - 125) ได้การพัฒนาหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนา
หลักสูตรภาษา เขมร เบื้องต้น 2) พัฒนาหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นที่มีคุณภาพ 3) ศึกษาผลการใช้
หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น 4) ประเมินผลการใช้หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น มีขั้นตอนการพัฒนา
หลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น
3) การใช้หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น 4) การประเมินผลการใช้หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองของนักเรียน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต้องการหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นมากที่สุด 2) การพัฒนาหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมาก 3) การใช้หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทุกหน่วยก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 18.10 และหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 63.28 โดยบางหน่วยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 70 ผู้วิจัยได้สอนในชั่วโมงซ่อมเสริม จึงทำให้ทุกหน่วยได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.26 4) การประเมินผลการใช้หลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาเขมรเบื้องต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรภาษาเขมรเบื้องต้นในระดับเห็นด้วย

ประมา ศาสตรระจิก (2550 : 132) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเกณฑ์สมรรถนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาสำหรับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเกณฑ์สมรรถนะ คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยอิงเกณฑ์สมรรถนะ และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเกณฑ์สมรรถนะและคู่มือไปใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้สมรรถนะสำหรับข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นต้นแบบในการสร้างเกณฑ์พฤติกรรมบ่งชี้สำหรับ ประเมินสมรรถนะ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมและค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา ระดับหัวหน้าส่วน/ฝ่าย จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างคู่มือ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ในการใช้คู่มือ คุณลักษณะที่ใช้ ในการประเมิน เครื่องมือใช้ในการประเมิน ขั้นตอนและกระบวนการในการประเมินบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการประเมิน การให้ข้อมูลป้อนกลับ ช่วงเวลาและความถี่ในการประเมิน 2) ผลการตรวจสอบ ความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมดมีความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ ในระดับมาก 3) จากสมรรถนะหลัก 8 สมรรถนะพบว่า สมรรถนะที่สำคัญที่สุดคือ จริยธรรม

จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550 : 159 - 166) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 2) เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมในการเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมที่สร้างขึ้นและประเมินผลการใช้หลักสูตร 4) เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมให้มีความสมบูรณ์ มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตรเสริม 3) การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม 4) การปรับปรุงหลักสูตรเสริม ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสมรรถภาพทางด้านไอซีทีที่นักศึกษาวิชาชีพครูขาด และควรได้รับการเสริมสร้าง ได้แก่ ความรู้ ทักษะและเจตคติทางด้านไอซีที 2) การสร้างหลักสูตรเสริมมีองค์ประกอบของประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยหลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม และโครงสร้างของหลักสูตรเสริม หลักสูตรนี้มี 4 หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาในหลักสูตรครอบคลุมสมรรถภาพทางด้านไอซีทีและกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมเหมาะสม และสอดคล้องกับนักศึกษาและสมรรถภาพทางด้านไอซีที 3) การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม สมรรถภาพทางด้านไอซีทีภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรเสริมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้น สามารถเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านไอซีทีสำหรับนักศึกษาได้ 4) การปรับปรุงหลักสูตรเสริม พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมมีความเหมาะสม

ศุขญา ฉัตรวิษณะ (2553 : 121 - 125) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อการฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพช่างจัดดอกไม้ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนามาตรฐานอาชีพช่างจัดดอกไม้ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้ 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนามาตรฐานอาชีพช่างจัดดอกไม้ 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้ 3) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนามาตรฐานอาชีพช่างจัดดอกไม้ ประกอบด้วย ความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก 5 ด้าน หน้าที่ 16 หน้าที่ หน่วยสมรรถนะ 51 หน่วย และสมรรถนะย่อย 198 สมรรถนะ 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้ พัฒนา มี 3 โมดูลหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้ 3) การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะอาชีพช่างจัดดอกไม้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 86.96 ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะและมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในระดับมาก

มลวิภา กุลสนอง และคณะ (2555 : 44) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระดับปริญญาตรีช่างตัดเย็บเสื้อผ้า การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนามาตรฐานช่างตัดเย็บ

เสื้อผ้า โดยกลุ่มเจ้าของอาชีพ 2) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า 3) พัฒนาโมดูลฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 6 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบแนวคิดและวิธีการวิจัย 2) การจัดทำร่างมาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะช่างตัดเย็บเสื้อผ้า 3) การจัดทำประชาพิเคราะห์ (Focus Group) มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะช่างตัดเย็บเสื้อผ้า 4) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ 5) การประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าโดยผู้เชี่ยวชาญ 6) การฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะ จากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดทำมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ประกอบด้วยหน่วยสมรรถนะหลัก 47 หน่วย และสมรรถนะย่อย 115 หน่วย 2) ออกแบบพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างเย็บเสื้อผ้าในหลักสูตรระดับปริญญาตรีประกอบด้วย การบำรุงรักษาสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน การสร้างสรรค์และรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานที่เกิดประสิทธิภาพ การสนับสนุนกรรมวิธีการผลิต จัดเตรียมเพื่อดำเนินกรรมวิธี และการปฏิบัติงานเครื่องจักร (การเย็บ, การตัด, การรีด, การอัดกาว) 3) การฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะจากมาตรฐานอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า โดยการจัดการเรียนให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 กลุ่มที่ 1 สาขาวิชาการออกแบบแฟชั่น คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 21 คน มีผลคะแนนของนักศึกษาหลังการเรียนด้วยโมดูลการเรียนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมโมดูล 1-5 เรื่องการตัดเย็บกระโปรงทรงตรง มีประสิทธิภาพของกระบวนการคิดจากร้อยละแบบฝึกหัดมีค่าร้อยละ 82.61 และประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์คิดจากคะแนนการทดสอบหลังเรียนมีค่าร้อยละ 84.04

วัลลภ พัฒนพงศ์ (2555 : 112) ศึกษาเรื่องการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 85.06/81.65 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และผลการประเมินภาคปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.13 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการประเมินความคิดเห็นหลังจากการฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินการติดตามผลหลังจากการฝึกอบรม พบว่าผู้บริหารของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพโดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก และผลการประเมินผลงานของผู้เข้ารับการอบรมหลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว 1 เดือนในการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ มีผลการประเมินในภาพรวม มีผลงานคิดเป็นร้อยละ 93.85

กานตยทุท ตรีบุญนิธิ (2556 : 159 - 166) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์สมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 2) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 3) ทดลองใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู ของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น 4) ประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่มีความสำคัญ มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สมรรถนะวิชาชีพครู 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์สมรรถนะวิชาชีพที่ต้องเสริมสร้างให้แก่นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มี 3 ด้าน คือ การสอนงานปฏิบัติ การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน การนิเทศนักศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คือ หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์ 80/80 3) การใช้หลักสูตร คือ ภายหลังจากผ่านการอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูแล้ว 3.1) นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการสอนงานปฏิบัติ โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.458 3.2) นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.422 3.3) นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการนิเทศนักศึกษา โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.507 4) การประเมินผลหลักสูตร คือ นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู ช่วยให้มีรู้ความสามารถในการสอนงานปฏิบัติ การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการนิเทศนักศึกษา โดยระดับคะแนนความพึงพอใจต่อหลักสูตรเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ในกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 กลุ่มอาจารย์นิเทศระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

พนา คูสิตากร (2557 : 72 - 74) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพสำหรับช่างอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า ชุดฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพระหว่างกระบวนการฝึกอบรมร้อยละ 87.89 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์หลังจากการฝึกอบรมร้อยละ 92.27 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ Chi-Square พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าร้อยละ 85 ทำคะแนนจากแบบทดสอบสมรรถนะได้สูงกว่าร้อยละ 85 ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ชินีนาถ สุขจันทร์ (2558 : 72 - 78) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะสาขาอาชีพช่างฉีดขึ้นรูปพลาสติก การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะสาขาอาชีพช่างฉีดขึ้นรูปพลาสติก 2) ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของช่างเทคนิคในอุตสาหกรรมฉีดขึ้นรูปพลาสติกตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน วิธีการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดแนวคิดและออกแบบกระบวนการวิจัย 2) จัดทำร่างมาตรฐานอาชีพอุตสาหกรรมพลาสติกกลุ่มอาชีพช่างฉีดขึ้นรูปพลาสติก 3) การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะสาขาอาชีพช่างฉีดขึ้นรูปพลาสติก 4) ทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะสาขาอาชีพช่างฉีดขึ้นรูปพลาสติก 5) สรุปผลการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะและนำเสนอผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์จากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นด้วยในการร่างความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก และหน้าที่ 2) ผลจากการศึกษาและเก็บข้อมูลสถานประกอบการ โดยเริ่มจากการรับข้อมูลแผนการผลิตจากฝ่ายวางแผนเตรียมความพร้อม ทดลองผลิต ตรวจสอบชิ้นงาน ติดตามแผนการผลิต จัดเก็บงาน หรือแยกงานเสียเข้าพื้นที่ที่เตรียมไว้ 3) ผลการแสดงความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหาความสอดคล้องของข้อกำหนดร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในสถานประกอบการสมรรถนะทั้ง 5 หน่วยสมรรถนะมีความสอดคล้องสูง 4) ผลการหาความเที่ยงตรงของข้อสอบมีความสอดคล้องทุกข้อรายการ 5) ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนพบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนมีค่าเท่ากับ 85 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 6) การทดสอบหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

นงลักษณ์ แพงเรือน (2558 : 220 - 230) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูลตามแนวคิดฐานสมรรถนะ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูลตามแนวคิดฐานสมรรถนะสำหรับผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูลตามแนวคิดฐานสมรรถนะสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรปกติ โรงเรียนตราษตระการคุณ อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการเตรียมการ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพูดภาษาอังกฤษเป็นผู้ประเมิน พบว่า สมรรถนะในการพูดเพื่อให้ข้อมูลให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 12 สมรรถนะย่อยโดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) สมรรถนะ

ในการเรียบเรียงเนื้อหาสาระ 2) สมรรถนะในการเลือกหัวข้อ 3) สมรรถนะในการใช้วัจนภาษา ได้ถูกต้อง 4) สมรรถนะในการใช้วัจนภาษา 5) สมรรถนะในการพูดนำเสนอ 6) สมรรถนะ ในการกำหนดวัตถุประสงค์การพูด 7) สมรรถนะในการวิเคราะห์ผู้ฟัง 8) สมรรถนะในการใช้สื่อ ประกอบการพูด 9) สมรรถนะในการฝึกซ้อมการพูด 10) สมรรถนะในความรู้ข้อมูลที่นำเสนอ 11) สมรรถนะในการวิเคราะห์ข้อมูล 12) สมรรถนะในการมีบุคลิกภาพที่ดี 2) การออกแบบ และพัฒนาหลักสูตร เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบวัดความรู้ แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรเกี่ยวกับการ พุดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูล โดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นตัวกำหนดการยกร่างหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 1) หลักการหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร 3) มาตรฐานการพูดภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูล 4) คำอธิบายรายวิชา 5) ผลการเรียนรู้ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) หน่วยการเรียนรู้ 8) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 9) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 10) แนวทางการวัดและประเมินผล พบว่า เหมาะสมที่สุด 3) การทดลองใช้หลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาหลักสูตรปกติใน โรงเรียนตราษตระการคุณ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 40 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัด โดยการนำ หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงตามแนวคิดฐานสมรรถนะที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้จริง กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีผลดีกับผู้เรียนในเชิงบวก ทุกประเด็น 4) ประเมินผล และปรับปรุง เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการพูด ภาษาอังกฤษเพื่อให้ข้อมูล พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนในทุก องค์ประกอบ

สุรินทร์ บุญสนอง (2558 : 223 - 226) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา 2) หาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ หลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐาน สมรรถนะรายวิชา 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้สอนงาน 3) การดำเนินการตามรูปแบบ การพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา 4) การประเมินผล การดำเนินการตามรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียน การสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบต่อผู้ประเมินรูปแบบ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพของสถานศึกษา

และสถานประกอบการในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและการสอน หัวหน้าแผนกวิชา ผู้จัดการของสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการจำนวน 21 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินรูปแบบเห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาในระดับมากที่สุด 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้สอนงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 หน่วยสมรรถนะ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา 2) การจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอน 3) การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน 4) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 5) การสอนงานและให้คำปรึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำเสนอต่อผู้ประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และการสอนงานและให้คำปรึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและภาคเอกชน จำนวน 7 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าเฉลี่ย ผลการประเมินพบว่า ผู้ประเมินหลักสูตรเห็นด้วยกับเนื้อหาสาระของทุกหน่วยสมรรถนะและโครงสร้างหลักสูตรผู้สอนงาน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับมาก 3) การดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ หลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) การดำเนินการพัฒนาผู้สอนงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กลุ่มทดลองตามรูปแบบเป็นผู้มีคุณสมบัติที่กำหนด จากวิทยาลัยเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมผลการฝึกอบรมด้วยแบบบันทึกข้อมูลและสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้สอนงาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95 และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนาครูผู้สอนด้วยกระบวนการสอนงานและให้คำปรึกษา โดยผู้สอนงาน จำนวน 5 คน ดำเนินการสอนงานและให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอน จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 94.5 ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อผู้สอนงานในระดับมากและความพึงพอใจของผู้สอนงานต่อครูผู้สอนในระดับดี และ 3) การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการสอนวิชาชีพ ดำเนินการ โดยครูผู้สอนที่ผ่าน การสอนงานและให้คำปรึกษา จำนวน 5 คน จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน จำนวน 80 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.25

มีผลการปฏิบัติงานที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.25 และมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนวิชาชีพในระดับมากที่สุด 4) การประเมินผลการดำเนินการตามรูปแบบ เป็นการพิจารณาโครงสร้างและรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ ผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและการสอนหัวหน้าแผนกวิชา ผู้สอนงาน ครูผู้สอนวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้องจากสถานประกอบการ จำนวน 17 คน เก็บรวบรวมผลการประเมินด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาคู่มือเพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาการพัฒนาผู้สอนงาน (Coach) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการพัฒนาคู่มือสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านคณะทำงานการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการ และการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก

ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร (2558 : 182 - 185) การพัฒนาคู่มือเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดขั้นสูง สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนาคู่มือเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะการพัฒนาหลักสูตร 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การปรับปรุง และแก้ไขหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงของครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการศึกษาเอกสารและสำรวจความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้เดิมและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง ผลการศึกษาพบว่าครูวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพื้นฐานความรู้เดิมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การสร้างหลักสูตร เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินความเหมาะสมของ โครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินพบว่าหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงมีความเหมาะสมโดยรวม

อยู่ในระดับมาก หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการ และ เหตุผลของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม การอบรม สื่อประกอบการอบรม ระยะเวลาการอบรม และการวัดผลประเมินผล 3) การทดลองใช้ หลักสูตรเป็นการศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะ การคิดขั้นสูง สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกิดกับครูและผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง แบบประเมิน ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง แบบสังเกตความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ของผู้เรียน สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า 1) ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด ขั้นสูงของครู พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม มีค่าเท่ากับ 13.67 คิดเป็นร้อยละ 45.56 และคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมีค่าเท่ากับ 25.42 คิดเป็น ร้อยละ 84.72 สรุปได้ว่าครูวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงในระดับ ที่สูงขึ้น 2) ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด ขั้นสูงของครูวิทยาศาสตร์ พบว่า ครูมีความสามารถ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด ขั้นสูงได้เหมาะสมมาก 3) ผลการประเมิน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงของครู วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น พบว่า ครูสามารถจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ในระดับดี 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนกัน ครูที่ผ่านการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนคิด เป็นร้อยละ 74.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ และมีผู้เรียนที่ผ่านตามเกณฑ์การผ่าน ร้อยละ 70 มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 82.00 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

4) การปรับปรุง และแก้ไขหลักสูตร เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มเวลาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้รวมถึงการเพิ่มเวลา ในการทำแบบทดสอบเพื่อให้มีเวลาในการคิดหาคำตอบและทบทวนการทำแบบทดสอบให้มากขึ้น

เพ็ญศิริ โฉมกาย (2560 : 189 - 201) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก การวิจัยครั้งนี้

มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 2) ประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การประเมินคุณภาพหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ผลิตบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 111 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางของเครสซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบของสมรรถนะและคุณภาพบัณฑิต ด้านคุณลักษณะ และหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ เวลา 30 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะด้านคุณลักษณะตามของผู้ผลิตบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมุ่งหวังให้เกิดกับบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในระดับมากที่สุด พบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ต้องการให้มีในระดับมากที่สุด คือ สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการทำงาน สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ สมรรถนะด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ สมรรถนะด้านทักษะการเป็นผู้นำ และสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ ตามลำดับ ได้จากการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะและคุณภาพบัณฑิตด้านคุณลักษณะในทัศนะของผู้ผลิตและผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 7 สมรรถนะ พบว่า ผู้เรียนควรได้รับความรู้และการเสริมสร้างสมรรถนะด้านคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือประยุกต์ใช้ในการทำงานและสามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ 2) การสร้างหลักสูตร ได้หลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะของบัณฑิตนักปฏิบัติของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่มีคุณภาพระดับดีมาก หลักสูตรมีค่าเฉลี่ย P.M. ทั้งฉบับ 3 ด้าน มีค่าเท่ากับ 11.04 หลักสูตร สามารถนำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สร้างขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะด้านคุณลักษณะนี้ยังมีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดว่ามาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตรจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

รายละเอียดของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลลัพธ์การเรียนรู้ เกณฑ์การปฏิบัติ โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล ส่วนที่ 2 คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ สามารถใช้เป็นเอกสารในการวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มโนทัศน์ จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผล และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 ใบความรู้ประกอบการบรรยายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้

ส่วนนี้ที่ แดงประเสริฐ และภาวพรรณ ขำทับ (2562 : 27) การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ ตามมาตรฐานอาชีพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ 2) ประเมินคุณภาพ โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ มีระยะการพัฒนาหลักสูตร 2 ระยะ คือ 1) การสังเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะในต่างประเทศ 2) การจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบและยืนยัน โดยผู้เชี่ยวชาญ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรวิชาชีพแบบฐานสมรรถนะ จำนวน 13 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องในทุกข้อคำถาม มากกว่า 50 แสดงว่า โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะที่นำเสนอมีความเหมาะสมในการจัดทำเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ โดยโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะของรายวิชา บทเรียน โมดูล วิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอน วิธีการประเมินและร่องรอยหลักฐานที่ต้องการ เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีหลัก และวิธีการที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะด้านภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี